

T.C. MİLLÎ EĞİTİM
BAKANLIĞI

ANADOLU İMAM HATİP LİSESİ

DİNÎ MUSİKİ (I-II-III)

ÖĞRETİM PROGRAMI

TÜRKİYE YÜZYILI
MAARİF MODELİ

2025

İÇİNDEKİLER

1. ANADOLU İMAM HATİP LİSESİ TÜRK-İSLAM SANATLARI DERSLERİ ÖĞRETİM PROGRAMLARI	4
1.1. ANADOLU İMAM HATİP LİSESİ TÜRK-İSLAM SANATLARI DERSLERİ ÖĞRETİM PROGRAMLARININ TEMEL YAKLAŞIMI	4
1.2. ANADOLU İMAM HATİP LİSESİ TÜRK-İSLAM SANATLARI DERSLERİ ÖĞRETİM PROGRAMLARININ VİZYONU	5
1.3. ANADOLU İMAM HATİP LİSESİ TÜRK-İSLAM SANATLARI DERSLERİ ÖĞRETİM PROGRAMLARININ AMAÇLARI	5
2. DİNÎ MÜSİKİ DERSİ (I-II-III) ÖĞRETİM PROGRAMI	5
2.1. DİNÎ MÜSİKİ DERSİ (I-II-III) ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN TEMEL YAKLAŞIMI VE ÖZEL AMAÇLARI	5
2.2. DİNÎ MÜSİKİ DERSİ (I-II-III) ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN UYGULANMASINA İLİŞKİN ESASLAR	6
2.3. ÜNİTELER, ÖĞRENME ÇIKTISI SAYISI VE SÜRE TABLOSU	10
2.4. ANADOLU İMAM HATİP LİSESİ DİNÎ MÜSİKİ DERSİ (I-II-III) ÖĞRETİM PROGRAMI KİTAP FORMA SAYILARI VE KİTAP EBADI	11
2.5. DİNÎ MÜSİKİ DERSİ (I-II-III) ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN YAPISI	12
3. ANADOLU İMAM HATİP LİSESİ DİNÎ MÜSİKİ DERSİ (I-II-III) ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN YAPISI	14
DİNÎ MÜSİKİ DERSİ I	14
DİNÎ MÜSİKİ DERSİ II	29
DİNÎ MÜSİKİ DERSİ III	44

1. ANADOLU İMAM HATİP LİSESİ TÜRK-İSLAM SANATLARI DERSLERİ ÖĞRETİM PROGRAMLARI

1.1. ANADOLU İMAM HATİP LİSESİ TÜRK-İSLAM SANATLARI DERSLERİ ÖĞRETİM PROGRAMLARININ TEMEL YAKLAŞIMI

Anadolu imam hatip lisesi Türk-İslam sanatları dersleri öğretim programları, Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli kapsamında geliştirilmiştir. Bu modelde yer alan beceriler, eğilimler ve değerler; bireyin soyut fikirleri ve karmaşık süreçleri eyleme dönüştürürken zihinsel faaliyetlerinin bir ürünü olarak gerçekleştirilen eylemleri; bireyin kendisi ve çevresi ile olumlu ilişkiler kurabilmesi, duygularını yönetebilmesi ve sağlıklı bir benlik geliştirebilmesi için gerekli olan yeterlilikleri ifade eder. Anadolu imam hatip lisesi Türk-İslam sanatları dersleri öğretim programlarında ülkemizin eğitim sisteminde köklü değişiklikler yapmayı hedefleyen Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'ne uygun bir anlayışın benimsenmesi amaçlanmaktadır. Bu bağlamda Anadolu imam hatip lisesi Türk-İslam sanatları dersleri öğretim programlarının temel yaklaşımı da bu modelin genel ilkelerine uygun olarak şekillenmektedir.

Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'ne göre geliştirilen Anadolu imam hatip lisesi Türk-İslam sanatları dersleri öğretim programları öğrencilerin

- Bütüncül öğrenme yaklaşımı içerisinde sadece sanat dalları ile ilgili bilgileri öğrenmelerini değil aynı zamanda hem sanat dalları ile ilgili uygulama becerilerini hem de sosyal sorumluluk bilinci, millî ve kültürel değerlere bağlılık ve çağın gerektirdiği bilgi ve becerileri de kazanmalarını,
- İslam'ın adalet, saygı, sorumluluk, merhamet, bilimsel düşünce gibi evrensel değerlerini temel alarak bu değerlere bağlı ve topluma faydalı bireyler olarak yetişmelerini,
- Ahlaki bilinç ve estetik bakış açısına sahip olarak aksiyolojik olgunluğun gereklerini yerine getirme iradesini göstermelerini,
- Mesleki hayata ve yükseköğretime en iyi şekilde hazırlanmalarını sağlayacak bilgi ve becerileri kazanmalarını,
- Bilimsel düşünceyi benimsemelerini, araştırma yapma becerilerini geliştirmelerini ve bilgiye ulaşma yollarını öğrenmelerini,
- Sistem okuryazarlığı düşüncesine uygun olarak sanat okuryazarlığı ve kültür okuryazarlığına sahip, günümüz teknolojilerini etkin bir şekilde kullanabilen bireyler olarak yetişmelerini,
- Millî birlik ve beraberlik duygusunu güçlendirerek vatan sevgisi, millet bilinci ve manevi değerlere bağlı bireyler olarak yetişmelerini hedefler.

Bu anlayışın somut olarak ortaya çıkması için Anadolu imam hatip lisesi Türk-İslam sanatları dersleri öğretim programlarında

- Türk-İslam sanatlarının İslam medeniyeti ile olan bağının değerlendirilmesi için İslam dininin temel kaynaklarının incelenmesi,
- Türk-İslam sanatları ile ilgili teorik bilgilere ulaşma yollarının sunulması,
- Türk-İslam sanatlarının usulüne uygun olarak yerine getirilebilmesi için takip edilecek süreçlerin açıklanması ve uygulanması,
- Türk-İslam sanatları konularının İslam dünyası ve Türkiye bağlamında incelenmesi için sosyal bilimler alanından destek alınması,
- Sanat alanıyla ilgili becerilerin uygulama boyutu ile birlikte ele alınmasına vurgu yapılması,
- Öğrencilere mesleki alanda ve günlük hayatta gerekli olan bilgi ve becerilerin yanı sıra problem çözme, iletişim, ekip çalışması, genel yetkinliklerin kazandırılması gibi konulara ağırlık verilmektedir.

Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli kapsamında hazırlanan Anadolu imam hatip lisesi Türk-İslam sanatları dersleri öğretim programları, öğrencilerin sanatsal pratikler, dinî bilgi ve değerlere sahip olmalarının yanında çağın gerektirdiği bilgi ve becerilere sahip, topluma faydalı bireyler olarak yetişmelerini hedeflemektedir. Bu sayede öğrenciler hem dinî ve mesleki hayatlarında hem de yükseköğretimde başarılı olabileceklerdir.

1.2. ANADOLU İMAM HATİP LİSESİ TÜRK-İSLAM SANATLARI DERSLERİ ÖĞRETİM PROGRAMLARININ VİZYONU

Anadolu imam hatip lisesi Türk-İslam sanatları dersleri öğretim programlarının vizyonu; Anadolu imam hatip lisesi mezunlarının Türk-İslam sanatlarının teori ve uygulama boyutlarına hâkim, yükseköğretim süreçlerine katılmaya hazır, “yetkin ve erdemli insan” olma yolunda gelişimlerini sürdüren öğrenciler olarak yetişmelerini sağlamaktır.

1.3. ANADOLU İMAM HATİP LİSESİ TÜRK-İSLAM SANATLARI DERSLERİ ÖĞRETİM PROGRAMLARININ AMAÇLARI

Anadolu imam hatip lisesi Türk-İslam sanatları dersleri öğretim programlarının amacı, 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu’nun 2. maddesinde belirtilen Türk Millî Eğitiminin Genel Amaçları ve 32. maddesinde belirtilen imam hatip liselerinin tanımı ile Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli’ne uygun olarak öğretim programlarında ortaya konulan İslam’ın bedii boyutu çerçevesinde;

- İslam dininin inanç, ibadet ve ahlak esaslarını içselleştiren,
- İslam’ın temel kaynaklarını tanıyan,
- İslam medeniyetinin birikimlerini anlama ve özümseme konusunda temel dinî kaynaklara başvurabilen,
- Hz. Muhammed’i (sav) model alan; araştıran, sorgulayan ve edindiği bilgiler ışığında aklını kullanarak problemlere çözüm üretebilen,
- Türk-İslam sanatları uygulama becerisi kazanan ve bunu günlük hayatına yansıtmaya becerisine sahip, aksiyolojik olgunluğa erişmiş bireyler yetiştirmektir.

2. DİNÎ MÜSİKİ DERSİ (I-II-III) ÖĞRETİM PROGRAMI

2.1. DİNÎ MÜSİKİ DERSİ (I-II-III) ÖĞRETİM PROGRAMI’NIN TEMEL YAKLAŞIMI VE ÖZEL AMAÇLARI

Geleneğimizden gelen sanatlar, değerlerin aktarımında öncü unsurlardan biridir. Geleneksel Türk-İslam sanatları, Türk toplumunun oluşturduğu kültürel ve tarihî mirasın yapı taşlarından biri olmakla beraber yeni nesillere bu zengin kültürün aktarılmasında köprü vazifesi görmektedir.

21. yüzyılın hızlı değişen sosyal ve teknolojik dinamikleri, bireylerin bilgiye erişim ve kullanma becerilerini etkilerken aynı zamanda geleneksel değerlerle bağlarını yeniden yapılandırmayı zorunlu kılmaktadır. Program, bireylerin bu dönüşüm sürecinde kendi manevi ve kültürel değerlerini özümseyerek sosyal-duygusal becerilerini geliştirmelerine katkı sağlamaktadır.

Dinî Musiki Dersi (I-II-III) Öğretim Programı, bireylerin manevi ve estetik duyarlılıklarını geliştirme amacına odaklanmıştır. Türk din musikisinin zengin kültürel mirasını temel alarak bireylerin tarihsel bilince sahip olmalarını ve bu mirası anlamlandırmalarını sağlamayı hedeflemektedir. Bu yaklaşım, sanatın birey üzerindeki dönüştürücü gücünü ortaya çıkarırken aynı zamanda toplumsal değerleri yeni nesillere aktarabilmek için etkili bir araç sunmaktadır. Dinî musiki, bireylerin anlam arayışına cevap veren bir öğrenme ortamı oluşturmak için önemli bir araçtır.

Bu programda, bireylerin hem bilişsel hem duyuşsal yeteneklerini geliştirmeye yönelik kapsamlı bir yaklaşım benimsenmiştir. Dinî musiki eğitimi, bireylerin eleştirel düşünme, problem çözme, karar verme ve yaratıcı ifadeler geliştirme sü-

reçlerini destekler. Bunun yanı sıra, bireyin kalbine ve ruhuna hitap eden dinî musiki formlarıyla anlam arayışlarına eşlik eden bir öğrenme deneyimi sunulmaktadır. Bu deneyim, öğrencilerin dinî ve etik değerleri, bireysel gelişimlerine katkı sağlayacak şekilde özümsemelerine olanak tanır.

Programın felsefesi, bireysel öğrenme süreçlerinin yanı sıra toplumsal uyum ve iş birliği kültürünü teşvik etmeyi de içerir. Grup çalışmaları, birlikte üretim ve paylaşım süreçleri, bireylerin yalnızca akademik değil sosyal becerilerini de geliştirmelerine imkân tanır. Bu bağlamda, bireylerin dinî musiki yoluyla sanatın birliktelik duygusunu ve toplumsal bağları güçlendirme potansiyelini keşfetmeleri sağlanır.

Dinî Musiki Dersi (I-II-III) Öğretim Programı bireylere yalnızca sanatsal beceriler kazandırmayı değil aynı zamanda kültürel bir kimlik inşa etmelerini hedefler. Türk din musikisinin değerlerini, geleneksel öğretilerle modern yaklaşımlar arasında köprü kurarak öğretmeyi amaçlayan program; bireylerin özgün, üretken ve sorumluluk sahibi bireyler olarak yetişmelerine katkıda bulunmayı esas alır.

Dinî musiki öğretimi, disiplinler arası bir bakış açısını esas almakta ve bu kapsamda müzik, tarih, kültür, teoloji gibi farklı alanların bilgi birikimlerinden yararlanılmaktadır. Öğrencilere, dinî musiki eserlerinin hem tarihsel arka planını hem de içerdikleri estetik ve manevi boyutları anlamalarına yönelik bilimsel bir çerçeve sunulmaktadır. Bu yaklaşım, öğrencilerin sadece bilgi edinmelerini değil aynı zamanda bu bilgileri yorumlama ve hayatlarına uyarlama becerileri kazanmalarını da sağlamaktadır.

Dinî Musiki Dersi (I-II-III) Öğretim Programı, bilimsel yaklaşımı temel alarak bireylerin kültürel ve manevi değerleri içselleştirmelerine ve bu değerleri gelecek nesillere aktarmalarına rehberlik etmektedir. Program, Türk din musikisinin zengin mirasını bilimsel bir çerçevede işleyerek bireylerin sanatsal ve manevi birikimlerini güçlendirmeyi amaçlamaktadır.

TYMM Öğretim Programları Ortak Metni temel alınarak hazırlanan Dinî Musiki Dersi (I-II-III) Öğretim Programı ile 1739 Sayılı Millî Eğitim Kanunu'nda yer alan "Türk Millî Eğitiminin Genel ve Temel İlkeleri"ne uygun olarak öğrencilerin

1. Türk din musikisinin temel yapısını ve tarihsel gelişimini öğrenmeleri,
2. Dinî musiki eserlerini anlamak, icra etmek ve yorumlamak için gerekli olan teknik bilgi ve becerileri kazanmaları,
3. Türk din musikisinin estetik değerlerini kavrayarak bu değerleri bireysel ve toplumsal hayata yansıtmaları,
4. Dinî musiki ile bireyin manevi duygularını ifade etmesine olanak tanıyan bir estetik bakış açısı geliştirmeleri,
5. Dinî musiki aracılığıyla bireylerin kültürel farkındalıklarını artırarak toplumsal uyuma katkı sağlamaları,
6. Türk din musikisinin farklı formlarını, makamlarını ve icra geleneklerini sentezleyebilmeleri,
7. Dinî musiki eğitimi yoluyla eleştirel düşünme, iş birliği ve yaratıcılık becerilerini geliştirmeleri,
8. Bireylerin, dinî musiki yoluyla millî ve manevi değerleri içselleştirmelerini ve bu değerleri sanatsal bir ifadeyle gelecek nesillere aktarmalarını amaçlamaktadır.

2.2. DİNİ MUSİKİ DERSİ (I-II-III) ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN UYGULANMASINA İLİŞKİN ESASLAR

1. Dinî Musiki Dersi (I-II-III) Öğretim Programı'nda Dinî Musiki-I olarak ifade edilen düzey, dinî musiki dersini seçmeli olarak alan bütün Anadolu imam hatip liselerinde; Dinî Musiki-II ve Dinî Musiki-III olarak ifade edilen düzeyler ise sadece "Musiki Programı/Projesi" uygulayan Anadolu imam hatip liselerinde bu dersin 2. ve 3. yıllarda seçilmesi hâlinde uygulanmak üzere geliştirilmiştir.
2. Dinî Musiki (I-II-III) Dersi Öğretim Programı, Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'nin hedefleri doğrultusunda tasarlanmıştır. Öğrencilerin millî, manevi ve estetik değerlerini tanıyan, geçmiş ile gelecek arasında bağ kurabilen bireyler olarak yetişmeleri için planlanır. Bu süreçlerde; sevgi, saygı, estetik, vatanseverlik gibi değerlerin öncelikli olarak öğretilmesi sağlanır.
3. Program, müziksel beceriler ile sosyal-duygusal öğrenme becerilerini bütüncül bir yaklaşımla kazandırmayı hedefler. Öğrencilerden temel müzik becerilerini geliştirirken iletişim becerilerini de güçlendirmeleri beklenir. Müzik yazımı, işaret, makam kavramları gibi alanlara odaklanılarak kavramsal öğrenme desteklenir.

4. Öğrenci merkezli ölçme araçları kullanılarak bireylerin öğrenme çıktılarına uygun yöntemler kullanılır. Gözlem formları, akran değerlendirme formları ve dijital araçlar ile geri bildirim süreçleri zenginleştirilir. Öğrencilerin yaratıcı süreçlerde gösterdiği performanslar, bireysel farklılıklara göre değerlendirilir.
5. Ders içeriği, sınıftaki farklı öğrenme düzeyleri dikkate alınarak esnek bir yapıda uygulanabilir. Gerekteğinde öğrencilerin ilgisini çekecek etkinlikler ve dijital materyaller eklenebilir. Ayrıca okul dışı etkinliklerle dinî musiki ile ilgili tarihî ve kültürel mekânlar ziyaret edilerek öğrenim süreçleri desteklenebilir.
6. Dinî musiki öğretimi, değerler eğitimiyle bütünleştirilir. Öğrencilerin sevgi, estetik, mütevazılık, vatanseverlik gibi değerleri benimsemeleri sağlanır. Bu süreçte kullanılan materyaller ve etkinlikler bu değerleri öne çıkarmak şeklinde seçilir.
7. Tarih, Türk dili ve edebiyatı ve müzik dersleri ile bağlantılar kurularak dinî musiki öğreniminin disiplinler arası yapısı güçlendirilir. Öğrencilerin hem Türk musikisi hem de genel müzik tarihî bağlamında kapsamlı bir bilgi birikimine sahip olmaları hedeflenir.
8. Dersin işleniş sırasında öğrencilerin dinî musiki eserlerini seslendirmeleri ve kendi yorumlarını geliştirmeleri sağlanır. Her bir ünite için belirlenen süre ve içerik doğrultusunda esnek bir işleyiş planı yapılır.
9. Programda öğrencilerin bireysel ve özgün düşüncelerini ifade etmelerine olanak tanınır. Dinî duyguların ifade edilmesi veya pratiklerin yerine getirilmesi konusunda hiçbir baskı oluşturulmaz, bu konularda tamamen özgür bir ortam sağlanır.
10. Öğretim programında "İçerik Çerçevesi" bölümünde konu başlıklarına yer verilmiştir. Konu alt başlıkları, "öğrenme çıktıları ve süreç bileşenleri" ve "öğrenme-öğretme yaşantıları" esas alınarak ders kitabı yazarları tarafından oluşturulabilir.
11. Ölçme ve değerlendirme yöntemleri öğrencilerin yeteneklerine, ihtiyaçlarına ve özel durumlarına göre çeşitlendirilir. Bilgi ve becerilerin ölçülmesiyle değerlendirilmesinde ilgi çekici konulara, öğrencilerin becerilerini gözlemleyebileceği performans görevlerine yer verilir. Öğrenciye yönelik yargısal nitelik taşımayan ve motive eden geri bildirimler sağlanır.
12. Öğrenme-öğretme uygulamalarında bazı bölümlerde "istenir/istenebilir" şeklinde iki farklı kullanım görülebilir. Öğretmenler ve ders kitabı yazarları için içerik çerçevesine ve öğrenme çıktılarına işaret eden bölümlerde tercih söz konusu değilken öğretim yöntemleri veya ölçme ve değerlendirme süreçlerinde konunun ve sınıfın şartları göz önünde bulundurularak tercihte bulunulabilir.
13. Türkçenin doğru ve etkili kullanımına, öğrencilerin söz varlığının ve dil becerilerinin geliştirilmesine özen gösterilir.
14. Öğretim programında ve ders kitabında alana özgü kelime, kavram ve tamlamalar, Talim ve Terbiye Kurulu mütalaası ile uygulamaya konulan "Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Kavramları Yazım Kılavuzu"na göre yazılır. Sınıf içi uygulamalarda da öğretmenler bu kılavuza göre hareket etmelidir. İlgili kılavuz ve ekinde bulunmayan alana özgü kelime, kavram ve tamlamaların yazımı ve kullanımında ise kılavuzda belirtilen ilke ve esaslara uyulur.
15. Programda her bir ünite için kullanılacak süre ve ünitelerin işleniş sırası belirlenmiştir. Bununla birlikte zümre öğretmenlerince öğrenci seviyesi ve çevre şartlarına uygun planlama yapılabilir.
16. Öğrenme-öğretme yaşantılarında çevre faktörlerine, eğitim ortamına, öğrencilerin gelişim düzeylerine, sanat ve kültürel bilgi seviyelerine göre onları aktif kılan yöntem, teknik ve stratejiler kullanılır.
17. Dinî Musiki Dersi (I-II-III) Öğretim Programı, haftalık 2 ders saati esas alınarak hazırlanmıştır. Ders saatinin öğretim programında öngörülen ders saatinden az veya fazla olması durumunda dersin genel ve özel amaçları, öğrenme çıktıları ve öğrenme-öğretme uygulamaları dikkate alınarak zümre öğretmenler kurulunca planlama yapılır.
18. Dinî Musiki Dersi (I-II-III) Öğretim Programının I. düzeyi için ders kitabı/eğitim aracı hazırlanır. Öğretim programının II. ve III. düzeylerinde uygulamaya yönelik etkinliklere ağırlık verilmesi nedeniyle bu düzeylerde ders kitabı/eğitim aracı hazırlanmaz. Bu düzeylerde öğretim programına göre zümre öğretmenler kurulunca hazırlanan/belirlenen materyaller kullanılır.

Programlar Arası Bileşenler

Dinî Musiki (I-II-III) Dersi Öğretim Programı, Türk din musikisinin estetik ve kültürel değerlerini öğrenme sürecine uyum sağlayarak öğrencilerin sosyal, duygusal ve akademik becerilerini geliştirmeyi hedeflemektedir. Programda, "sos-

yal-duygusal öğrenme becerileri”, “değerler” ve “okuryazarlık becerileri” bütünlük bir yapıda ele alınmıştır. Öğretim süreçlerinde bu unsurların nasıl kullanılacağına dair öğretmenlere rehberlik edecek örnekler sunulmuştur.

Dinî Musiki (I-II-III) Dersi Öğretim Programı, öğrencilerin yalnızca bilgi kazanmasını değil aynı zamanda bu bilgiyi hayata geçirebilecek değerler geliştirmesini hedeflemektedir. Öğrencilerin estetik duyarlılıklarını artırarak dinî musiki aracılığıyla manevi bir bağ kurmalarını ve bu bağ toplumsal yaşama taşımalarını sağlamaktadır.

İçerik Çerçevesi

Dinî Musiki (I-II-III) Dersi Öğretim Programı’nın içerik çerçevesi, Türk din musikisinin temel unsurlarını sistematik bir şekilde öğrenmeye olanak sağlayacak biçimde yapılandırılmıştır. Programda içerik, öğrenme çıktılarıyla ilişkilendirilerek bilgi yığınından öte bir öğrenme aracı olarak ele alınmıştır. Öğrencilerin kazanması gereken bilgi, beceri ve değerler doğrultusunda içerikler hazırlanmış ve öğrenme-öğretme uygulamaları için öneriler geliştirilmiştir.

İçerik oluşturulurken öğrencilerin gelişim düzeyleri, kültürel altyapıları ve önceki öğrenme süreçlerindeki hazırbulunuşluk düzeyleri dikkate alınmıştır. Tekrarları önlemek amacıyla önceki derslerde işlenen konular gözden geçirilmiş, bu içeriklerle bağlantılı ama yeni bilgiler içeren bir yapı benimsenmiştir. Dinî musiki, sadece bir öğrenme alanı değil aynı zamanda Türk kültürünün estetik bir bileşeni olarak değerlendirilmiştir.

Öğrenme Kanıtları (Ölçme ve Değerlendirme)

Dinî Musiki (I-II-III) Dersi Öğretim Programı’nda ölçme ve değerlendirme uygulamaları; öğrencilerin bilgi, beceri ve değer kazanımlarını sistematik bir şekilde izlemek ve bu kazanımların öğrenme süreçlerindeki etkisini anlamak amacıyla planlanmıştır. Ölçme araçları, öğrenci performansını çeşitli yönlerden değerlendirecek şekilde çeşitlendirilmiştir.

Programda bireysel farklılıklar dikkate alınmış, her öğrencinin bilgi ve becerilerini ölçmek için çeşitli yöntemlere yer verilmiştir. Gözlem formları, dereceleme ölçekleri, akran değerlendirme formları ve performans görevleri gibi araçlar; öğrenci gelişiminin izlenmesinde kullanılabilir. Ayrıca öğrencilerin dinî musiki eserlerini analiz etmeleri, yorumlamaları ve icra etmeleri; öğrenme çıktılarının önemli bir göstergesi olarak değerlendirilmiştir.

Ölçme ve değerlendirme süreçlerinde öğrencilerin öğrenmeye ilişkin olumlu tutum geliştirmelerine destek sağlamak amacıyla motive edici geri bildirimlere önem verilmiştir. Bu süreçlerde müziksel performans görevleri, yaratıcı projeler, grup çalışmaları gibi etkinliklere yer verilerek öğrencilerin aktif katılımı sağlanmıştır. Bu ölçme araçları hem öğrenme sürecinin hem de öğretim yöntemlerinin etkililiğini değerlendirmede rehberlik edecek şekilde tasarlanmıştır. Her temada en az bir performans görevi yer alır. Bu görevler, öğrencinin bilgi, beceri ve değer kazanımlarını somut ürün veya uygulama yoluyla göstermesine imkân tanır.

Öğrenme-Öğretme Uygulamaları

Dinî Musiki (I-II-III) Dersi Öğretim Programı; öğrencilerin dinî musiki alanındaki bilgi, beceri ve değer kazanımlarını en üst düzeye çıkarmayı hedefleyen çok yönlü öğrenme-öğretme uygulamaları sunmaktadır. Bu uygulamalar, bireyin estetik duyarlılığını geliştirmekle birlikte sosyal, duygusal ve akademik becerilerinin bütüncül olarak ele alınmasına olanak tanır. Öğretim süreci, öğrenci merkezli etkinlikler ve zengin öğrenme ortamlarıyla desteklenmektedir.

Dinî musiki dersinde kullanılan stratejiler, öğrencilerin bağımsız öğrenme becerilerini geliştirmelerine ve iş birliği içinde çalışmalarına imkân tanır. Sunuş, buluş ve araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejileri bu süreçte etkin bir şekilde kullanılmaktadır. Öğrenciler; tartışma, grup çalışmaları, problem çözme, beyin fırtınası gibi yöntemlerle öğrenme sürecine aktif katılım sağlamaktadır.

Dinî musiki alanındaki soyut kavramların somutlaştırılması, öğrencilerin müziksel içerikleri daha iyi anlamalarını sağlar. Bu bağlamda, kavram haritası, kavram ağı, anlam çözümleme tablosu, kavram karikatürleri gibi materyallerden yararlanılır. Örneğin makam ve usul kavramlarının görsel ve işitsel materyallerle öğretilmesi, öğrencilerin bu temel müzik kavramlarını daha etkili bir şekilde öğrenmelerine olanak tanır.

Dinî musiki öğretimi, değerler eğitimiyle zenginleştirilmiş bir yapıya sahiptir. Sevgi, saygı, estetik, duyarlılık ve diğer Millî manevi değerlerin kazandırılması öğretim sürecinin temel hedeflerinden biridir. Öğrencilerin müzik eserlerini icra eder-

ken bu değerleri içselleştirmeleri sağlanır. Örneğin ilahilerin anlam dünyasına yönelik yapılan açıklamalar, öğrencilerin eserlerle manevi bir bağ kurmalarını teşvik eder.

Program, modern teknolojik araç ve platformları öğretim sürecine entegre etmektedir. Öğrenciler; EBA, çevrim içi paylaşım platformları, dijital müzik yazılımları gibi araçlarla dinî musiki eserlerini analiz edebilir ve kendi yorumlarını oluşturabilirler. Ayrıca akıllı telefon ve tablet uygulamaları aracılığıyla makam, usul ve formları öğrenme süreçleri desteklenmektedir.

Dinî musiki derslerinde öğrenme ortamları yalnızca sınıf içi etkinliklerle sınırlı değildir. Dinî ve tarihî mekânlar, müzeler, kültür merkezleri, konser salonları gibi okul dışı öğrenme ortamları da sürece dâhil edilir. Bu sayede öğrenciler, dinî musikinin tarihi ve kültürel bağlamını yerinde gözlemlene fırsatı bulurlar.

Öğrencilerin öğrenme sürecine aktif katılımını sağlamak için performans çalışmaları ve yaratıcı etkinliklere önem verilir. İlahi, kaside veya naatlar üzerinde yapılan bireysel veya grup çalışmaları, öğrencilerin dinî musiki eserlerini icra etme ve bu eserleri kendi yorumlarıyla yeniden üretme becerilerini geliştirmelerine olanak tanır. Ayrıca besteleme etkinlikleri ve doğaçlama çalışmaları ile öğrencilerin yaratıcılıkları teşvik edilir.

Dinî musiki öğretiminde güncel müziksel ve kültürel gelişmeler sınıf ortamına taşınır. Tarih, edebiyat ve diğer sanat dallarıyla bağlantılar kurularak disiplinler arası bir öğrenme süreci oluşturulur.

Öğrencilerin bilgi ve becerileri; gözlem formları, performans görevleri, akran değerlendirme, proje çalışmaları gibi araçlarla değerlendirilir. Süreç odaklı bir değerlendirme yaklaşımı benimsenir ve öğrencilerin bireysel gelişimleri düzenli olarak takip edilir.

Bu öğrenme-öğretme uygulamaları, öğrencilerin hem dinî musiki alanındaki bilgi ve becerilerini geliştirmelerini hem de estetik, sosyal ve duygusal açıdan zenginleşmelerini sağlamayı hedefler. Program, bireylerin manevi dünyalarına dokunarak onların kültürel ve sanatsal birikimlerini artırmayı amaçlamaktadır.

Farklılaştırma

Dinî Musiki (I-II-III) Dersi Öğretim Programı, öğrencilerin bireysel farklılıklarını dikkate alarak her öğrencinin kendine özgü öğrenme ihtiyaçlarını karşılayabilecek şekilde farklılaştırılmış bir öğretim yaklaşımını benimsemektedir. Bu yaklaşım; öğrencilerin öğrenme stillerine, ilgi alanlarına ve gelişim düzeylerine uygun bir öğrenme süreci sunmayı amaçlar. Farklılaştırma, öğrenme ortamlarının daha kapsayıcı ve erişilebilir olmasını sağlar.

Farklılaştırma, öğrencilerin bireysel öğrenme hızlarını ve seviyelerini göz önünde bulundurarak ders içeriğinin ve etkinliklerin öğrenciler için uygun hâle getirilmesini kapsar. Dinî musiki (I-II-III) dersinde temel makam ve usuller başlangıç seviyesindeki öğrenciler için sadeleştirilmiş şekilde sunulurken ileri düzeydeki öğrenciler için daha karmaşık formlar ve icra teknikleri üzerinde çalışılabilir.

Dinî musiki (I-II-III) dersinin içerikleri, öğrencilerin ihtiyaçlarına göre farklılaştırılarak sunulmaktadır. Bazı öğrenciler için teorik bilgiler daha basitleştirilmiş şekilde anlatılırken diğerleri için bu bilgiler uygulamalı etkinliklerle desteklenir. Dinî musiki öğretiminde dijital araçlar, farklılaştırmayı desteklemek için etkili bir şekilde kullanılır. Ders sırasında düzenlenen etkinlikler, öğrencilerin ilgi ve yetenek düzeylerine uygun olarak tasarlanır. Ayrıca bireysel öğrenme etkinlikleriyle grup etkinlikleri birleştirilerek farklı öğrenme stillerine sahip öğrencilerin sürece katılımı artırılır.

Farklılaştırma, zenginleştirme ve destekleme bölümlerinden oluşmaktadır. Zenginleştirme, akranlarına göre daha ileri düzeyde olan öğrencilerin potansiyellerini en üst düzeye çıkarabilmek için öğretmene yönelik önerilerin bulunduğu kısımdır. Destekleme ise öğrenme-öğretme uygulamalarında zorluk yaşayan öğrencilere gerekli ek zaman ve desteğin verilebilmesi için öğretmene önerilerin sunulduğu bölümdür. Programda zenginleştirme kapsamında mevcut öğrenme-öğretme uygulamaları üzerine “konu, öğrenme-öğretme süreci ve ölçme ve değerlendirme” açısından daha üst düzey etkinlikleri gerektiren bir yapı kurgulanmıştır. Desteklemede ise mevcut öğrenme-öğretme uygulamalarına göre sadeleştirilmiş bir içerik belirlenmiş, konulara yönelik ek kaynaklara ve açıklamalara yer verilmiş, öğrencilerin bireysel olarak yapabilecekleri basit düzeyde etkinliklerin yanında öğretmeni ve akranlarıyla birlikte gerçekleştirebilecekleri orta düzeyde etkinlikler tasarlanmıştır.

Dinî musiki öğretiminde bireysel çalışmalar, öğrencilerin kendi öğrenme süreçlerini takip etmelerini sağlarken grup çalışmaları iş birliği ve ortak öğrenme fırsatları sunar. Farklı öğrenme seviyelerine sahip öğrencilerin birlikte çalışması hem bireysel hem de sosyal öğrenmeyi destekler.

2.3. ÜNİTELER, ÖĞRENME ÇIKTISI SAYISI VE SÜRE TABLOSU

DİNİ MÜSİKİ- I ÖĞRETİM PROGRAMI

ÜNİTE	Öğrenme Çıktı Sayısı	Süre	
		Ders Saati	Yüzde Oranı (%)
1. Yazıdan Makama	6	24	33
2. Tarihten Tınıya	6	24	33
3. Formdan Musikiye	5	20	28
Okul Temelli Planlama*	-	4	6
TOPLAM	17	72	100

DİNİ MÜSİKİ- II ÖĞRETİM PROGRAMI

ÜNİTE	Öğrenme Çıktı Sayısı	Süre	
		Ders Saati	Yüzde Oranı (%)
1. Yazıdan Makama	6	24	33
2. Tarihten Tınıya	5	24	31
3. Formdan Musikiye	5	20	30
Okul Temelli Planlama*	-	4	6
TOPLAM	16	72	100

DİNÎ MÜSİKİ- III ÖĞRETİM PROGRAMI

ÜNİTE	Öğrenme Çıktı Sayısı	Süre	
		Ders Saati	Yüzde Oranı (%)
1. Yazıdan Makama	6	24	33
2. Tarihten Tınıya	5	20	28
3. Formdan Musikiye	6	24	33
Okul Temelli Planlama*	-	4	6
TOPLAM	17	72	100

2.4. ANADOLU İMAM HATİP LİSESİ DİNÎ MÜSİKİ DERSİ (I-II-III) ÖĞRETİM PROGRAMI KİTAP FORMA SAYILARI VE KİTAP EBADI

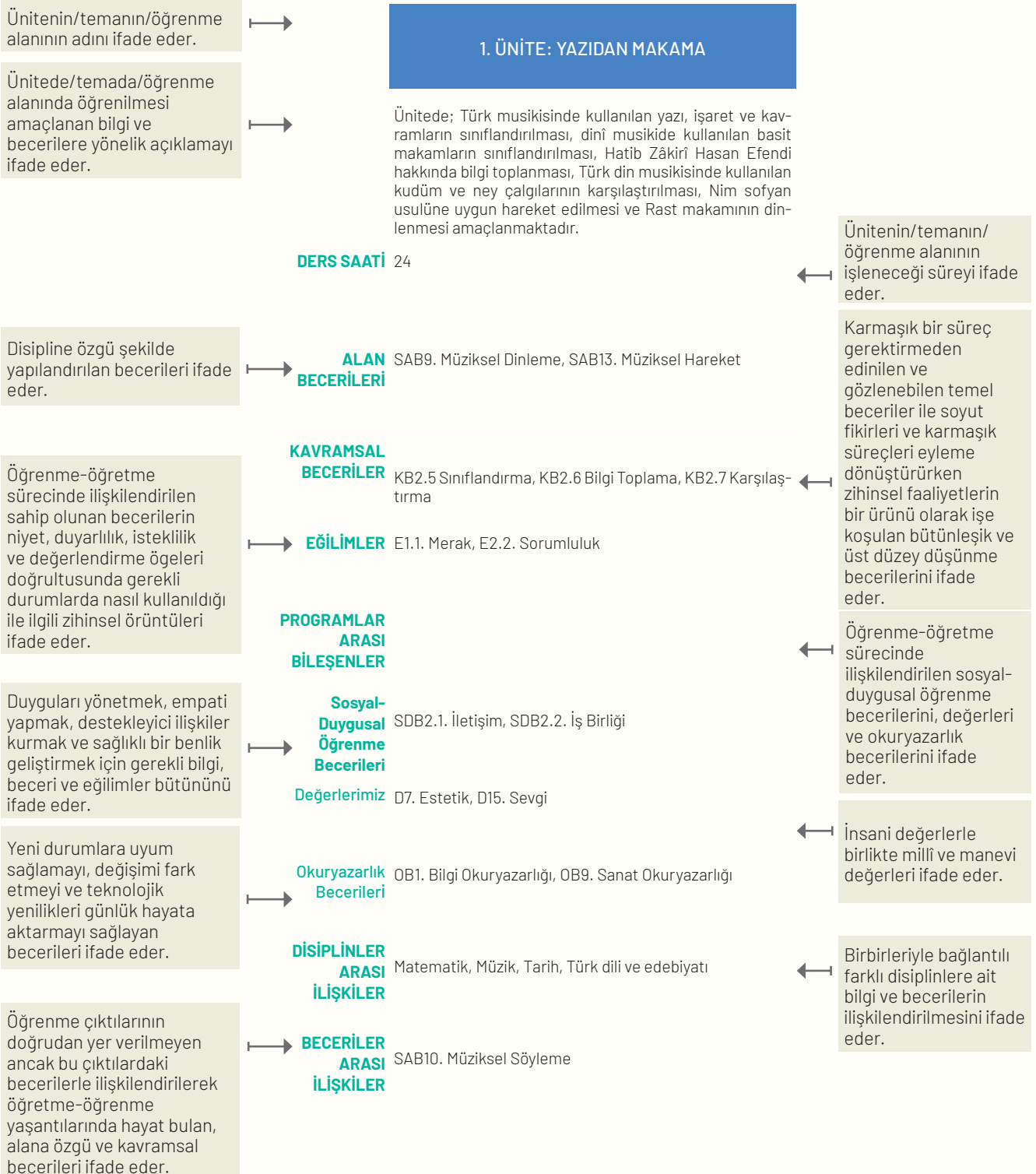
DERS KİTABI	FORMA SAYILARI**	KİTAP EBATLARI
DİNÎ MÜSİKİ -I	7-9	195 x 275

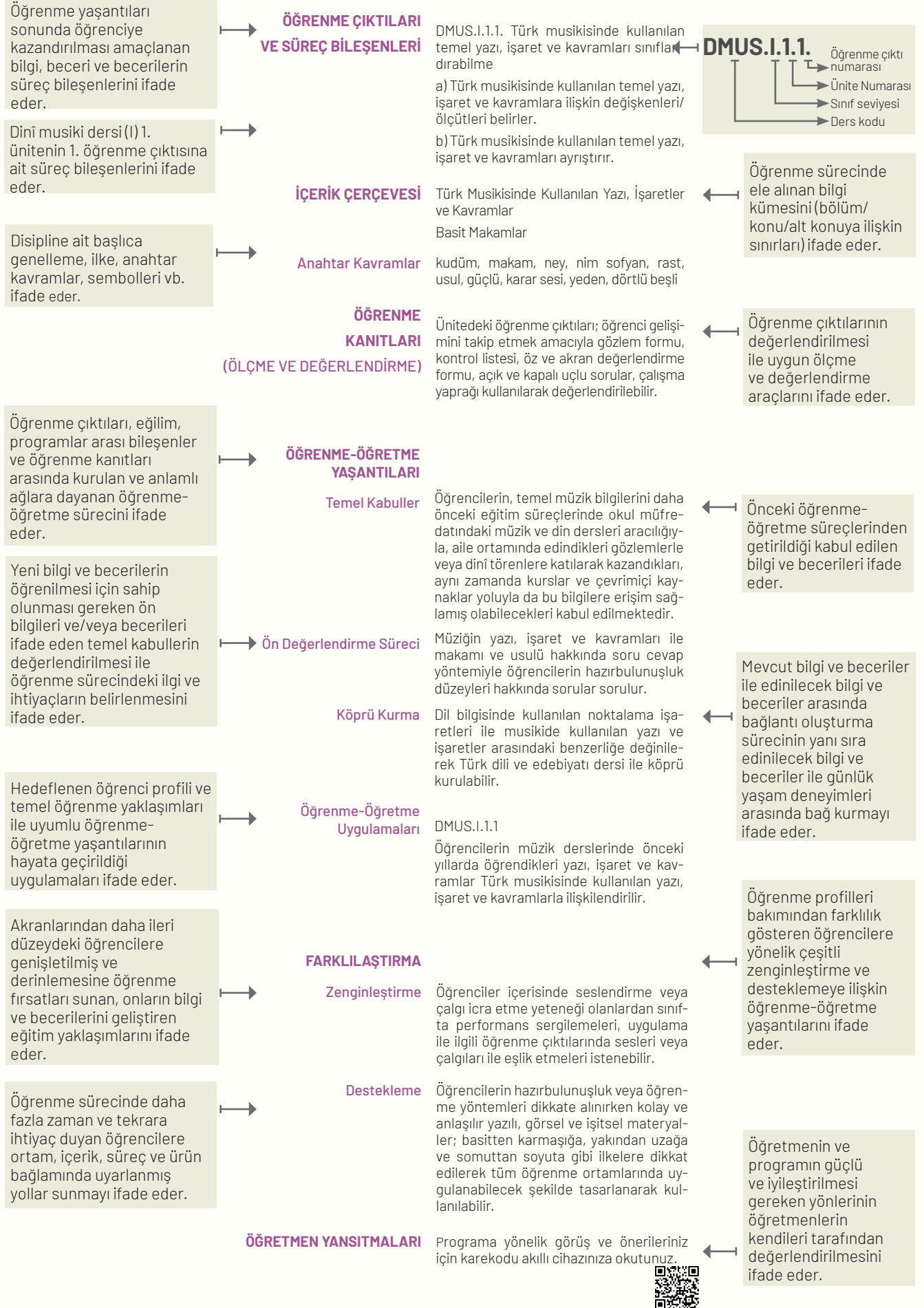
* Zümre öğretmenler kurulu tarafından ders kapsamında yapılması kararlaştırılan okul dışı öğrenme etkinlikleri, araştırma ve gözlem, sosyal etkinlikler, proje çalışmaları, yerel çalışmalar, okuma çalışmaları vb. faaliyetler için ayrılan süredir. Söz konusu faaliyetler için ayrılan süre eğitim öğretim yılı başında planlanır ve yıllık planlarda ifade edilir.

** Forma sayıları alt ve üst sınır olarak belirlenmiştir.

2.5. DİNİ MÜSİKİ DERSİ (I-II-III) ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN YAPISI

Anadolu imam hatip lisesi DİNİ MÜSİKİ DERSİ (I-II-III) Öğretim Programı'nda her sınıf düzeyinde 3 ünite yer almaktadır. Ünitelerin yapısı ve bu yapıya ilişkin açıklamalar şematik olarak aşağıda sunulmuştur.

3. ANADOLU İMAM HATİP LİSESİ DİNÎ MUSİKİ DERSİ (I-II-III) ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN YAPISI

DİNÎ MUSİKİ DERSİ I

1. ÜNİTE: YAZIDAN MAKAMA

Ünitede; Türk musikisinde kullanılan yazı, işaret ve kavramların sınıflandırılması, dinî musikide kullanılan basit makamların sınıflandırılması, Hatib Zâkirî Hasan Efendi hakkında bilgi toplanması, Türk din musikisinde kullanılan kudüm ve ney çalgılarının karşılaştırılması, nîm sofyan usulüne uygun hareket edilmesi ve rast makamının dinlenmesi amaçlanmaktadır.

DERS SAATİ 24

ALAN BECERİLERİ SAB9. Müziksel Dinleme, SAB13. Müziksel Hareket

KAVRAMSAL BECERİLER KB2.5. Sınıflandırma, KB2.6. Bilgi Toplama, KB2.7. Karşılaştırma

EĞİLİMLER E1.1. Merak, E2.2. Sorumluluk

PROGRAMLAR ARASI BİLEŞENLER

Sosyal-Duygusal Öğrenme Becerileri SDB2.1. İletişim, SDB2.2. İş Birliği

Değerlerimiz D7. Estetik, D15. Sevgi

Okuryazarlık Becerileri OB1. Bilgi Okuryazarlığı, OB9. Sanat Okuryazarlığı

DİSİPLİNLER ARASI İLİŞKİLER

Matematik, Müzik, Tarih, Türk dili ve edebiyatı

BECERİLER ARASI İLİŞKİLER

SAB10. Müziksel Söyleme

ÖĞRENME ÇIKTILARI VE SÜREÇ BİLEŞENLERİ

DMUS.I.1.1. Türk musikisinde kullanılan temel yazı, işaret ve kavramları sınıflandırabilme

- a) Türk musikisinde kullanılan temel yazı, işaret ve kavramlara ilişkin değişkenleri/ölçütleri belirler.
- b) Türk musikisinde kullanılan temel yazı, işaret ve kavramları ayırıştırır.
- c) Türk musikisinde kullanılan temel yazı, işaret ve kavramları tasnif eder.
- ç) Türk musikisinde kullanılan yazı, işaret ve kavramları etiketler.

DMUS.I.1.2. Dinî musikide kullanılan basit makamları sınıflandırabilme

- a) Dinî musikide kullanılan basit makamların değişkenlerini/ölçütlerini belirler.
- b) Dinî musikide kullanılan basit makamları ayırıştırır.
- c) Dinî musikide kullanılan basit makamları tasnif eder.
- ç) Dinî musikide kullanılan basit makamları etiketler.

DMUS.I.1.3. Türk din musikisine katkı sağlayan Hatib Zâkirî Hasan Efendi hakkında bilgi toplayabilme

- a) Türk din musikisine katkı sağlayan Hatib Zâkirî Hasan Efendi hakkında bilgi toplayacağı araçları belirler.
- b) Türk din musikisine katkı sağlayan Hatib Zâkirî Hasan Efendi hakkında bilgiler bulur.
- c) Türk din musikisine katkı sağlayan Hatib Zâkirî Hasan Efendi hakkında ulaştığı bilgileri doğrular.
- ç) Türk din musikisine katkı sağlayan Hatib Zâkirî Hasan Efendi hakkında ulaştığı bilgileri kaydeder.

DMUS.I.1.4. Türk din musikisinde kullanılan ney ve kudüm çalgılarını karşılaştırabilme

- a) Türk din musikisinde kullanılan kudüm ve ney çalgılarının özelliklerini tanır.
- b) Türk din musikisinde kullanılan kudüm ve ney çalgılarının benzerliklerini listeler.
- c) Türk din musikisinde kullanılan kudüm ve ney çalgılarının farklılıklarını listeler.

DMUS.I.1.5. Nim sofyan usulüne uygun hareket edebilme

- a) Nim sofyan usulüne uygun hareketler belirler.
- b) Nim sofyan usulüne uygun hareketler sergiler.

DMUS.I.1.6. Rast makamını dinleyebilme

- a) Rast makamının müzikal bileşenlerini tanır.
- b) Rast makamının müzikal bileşenlerini ayırt eder.
- ç) Rast makamının müzikal bileşenlerini açıklar.

İÇERİK ÇERÇEVESİ

Türk Musikisinde Kullanılan Yazı, İşaretler ve Kavramlar
Basit Makamlar
Musikişinaslar: Hatib Zâkirî Hasan Efendi
Çalgılar: Kudüm-Ney
Usuller: Nim Sofyan Usulü
Makamlar: Rast Makamı

Anahtar Kavramlar kudüm, makam, ney, nim sofyan, rast, usul, güçlü, karar sesi, yeden, dörtlü beşli

ÖĞRENME KANITLARI (Ölçme ve Değerlendirme) Ünitadaki öğrenme çıktıları; öğrenci gelişimini takip etmek amacıyla gözlem formu, kontrol listesi, öz ve akran değerlendirme formu, açık ve kapalı uçlu sorular, çalışma yaprağı kullanılarak değerlendirilebilir.

Öğrencilerin öğrenme sürecine aktif katılımını sağlamak için kullanılan tartışma, grup çalışmaları, problem çözme, beyin fırtınası, gösteri, drama, 3-2-1 kartları, eğitsel oyunlar, müzik analizi gibi yöntemler sonrasında öğrenmelerini değerlendirmek üzere öğrenme günlükleri, öz-akran ve grup değerlendirme formları, çalışma yaprakları, kavram haritaları gibi farklı değerlendirme teknikleri kullanılabilir.

Alana ilişkin soyut kavramların somutlaştırılması, öğrencilerin müzikal içerikleri daha iyi anlamalarını sağlamak adına kavram haritası, kavram ağı, anlam çözümleme tablosu, kavram karikatürleri gibi araçlardan yararlanılarak öğretmenlerin kavram yanılgıları ya da yanlış öğrenmeleri saptamaları, öğrencilerin verdikleri dönütlerle süreç değerlendirme yapmaları sağlanabilir.

Sınıf dışı öğrenme ortamları ile sunulan yeni öğrenme yaşantıları, öğrenme günlükleri, giriş-çıkış kartları, bilgi kartları gibi değerlendirme araçları yoluyla öğrencilerin edindikleri yaşantılara yönelik farkındalıklarını tarihî öğrenmelerini pekiştirmeleri sağlanabilir.

Performans Görevi: Hatib Zâkirî Hasan Efendi hakkında performans görevi verilebilir. Bu performans görevi; tahlilin yeterliliği, dil ve anlatım kurallarına uyma, raporlaştırma ölçütlerine göre öz değerlendirme formu ve dereceli puanlama anahtarı ile değerlendirilebilir.

Sonuç değerlendirmede bireysel ya da grup çalışmalarına dayalı performans görevleri kullanılabileceği gibi yazılı yoklamalar, projeler de kullanılabilir.

ÖĞRENME-ÖĞRETME YAŞANTILARI

Temel Kabuller Öğrencilerin, temel müzik bilgilerini daha önceki eğitim süreçlerinde okul müfredatındaki müzik ve din dersleri aracılığıyla, aile ortamında edindikleri gözlemlerle veya dinî törenlere katılarak kazandıkları, aynı zamanda kurslar ve çevrimiçi kaynaklar yoluyla da bu bilgilere erişim sağlamış olabilecekleri kabul edilmektedir.

Ön Değerlendirme Süreci Müziğin yazı, işaret ve kavramları ile makamı ve usulü hakkında soru cevap yöntemiyle öğrencilerin hazırbulunuşluk düzeyleri hakkında sorular sorulur.

Öğrencilere müzik yazısı, işaretler, makam ve usullere ilişkin bilgi seviyelerini belirlemek amacıyla "katıl-yanıtlı" yöntemi uygulanabilir. Kavram kartları, boşluk doldurma etkinlikleri ve hızlı eşleştirme oyunları ile öğrencilerin hazır bulunuşluk düzeyleri belirlenebilir. Sonuç değerlendirmede performans görevi kullanılabilir.

Köprü Kurma Dil bilgisinde kullanılan noktalama işaretleri ile musikide kullanılan yazı ve işaretler arasındaki benzerliğe değinilerek Türk Dili ve Edebiyatı dersi ile köprü kurulabilir.

Öğrenme-Öğretme Uygulamaları

DMUS.I.1.1

Öğrencilerin müzik derslerinde önceki yıllarda öğrendikleri yazı, işaret ve kavramlar Türk musikisinde kullanılan yazı, işaret ve kavramlarla ilişkilendirilir. Çeşitli araç gereç ve dijital materyaller aracılığıyla Türk musikisinde kullanılan perde isimleri, karar sesi (durak), yeden, güçlü, değiştirici işaretler tablosu, makam, dörtlü, beşli gibi kavramların isimleri verilip bu kelimelerin ne anlama geldikleri sorularak belirlemeleri beklenir. **(OB9)**.

Verilen bilgiler doğrultusunda bu kavramların ölçütlerini/değişkenlerini belirlemeleri beklenir. Alınan cevaplar doğrultusunda öğrencilere gösterilen bu kavramların özelliklerine ilişkin bilgiler verilir. Bu aşamada soru-cevap tekniği kullanılabilir. Bu kavramların özelliklerini öğrencilerin sözlü olarak ifade etmeleri istenir **(SDB2.1)** Verilen yazı, kavram ve işaretlerin görsel bir örnek üzerinden sunumu yapılarak bunları ayrıştırması beklenir. Yapılan etkinliklerle tasnif etmeleri sağlanır. Öğrendikleri yazı, kavram ve işaretleri etiketlendirmeleri beklenir. Öğrencilere etkileşimli tahta veya basılı materyal üzerinden benzer yazı, işaret ve kavramları bulma, farklı olanı seçme gibi etkinlikler yaptırılabilir. Değerlendirmeler; gözlem formu, kontrol listesi gibi araçlar, öz ve akran değerlendirme formları, kavram haritası, kavram ağı, anlam çözümleme tablosu, açık ve kapalı uçlu sorular ile yapılabilir.

DMUS.I.1.2

Öğrencilerden bildikleri makam isimleri ile ilgili dönüt alınır. Bu süreçte soru cevap tekniği kullanılabilir. Buselik, çargâh, rast, uşşak, hüseyini, hicaz, kürdi vb. basit makamlarla alakalı genel bilgiler verilir. Öğrencilerin bu kavramları sözlü olarak ifade etmeleri istenir **(SDB2.1)**. Sınıfta makamların ayırt edici özelliklerini gösteren görsel, işitsel ve dijital materyaller kullanılabilir. Bu materyaller yardımıyla karar sesi, değiştirici işaretler, güçlü ve yeden perdeleri verilerek ayırt ettirilir. Daha sonra makamları güçlü ve karar seslerine göre tasnif etmeleri istenir. Ardından öğrencilerin bu kriterleri dikkate alarak makamların değiştirici işaretlerine göre isimlendirmeleri beklenir. Öğrencilere etkileşimli tahta veya basılı materyal üzerinden benzer kavramları bulma, farklı olanı seçme gibi etkinlikler yaptırılabilir. Değerlendirmeler; gözlem formu, kontrol listesi, öz ve akran değerlendirme formları, kavram haritası, kavram ağı, anlam çözümleme tablosu, açık ve kapalı uçlu sorular gibi araçlarla yapılabilir.

DMUS.I.1.3

Öğrencilerden, Hatib Zâkirî Hasan Efendi hakkında bilgi toplayabilecekleri, güvenilirliği kanıtlanmış kaynakları belirlemeleri istenir. Belirledikleri bu araçlarla Hatib Zâkirî Hasan Efendi hakkında bilgileri bulmaları beklenir **(D15.2, OB1)**. Öğrenciler, eriştikleri bilgileri sınıf ortamında arkadaşlarına sunum yaparak doğrular **(E2.2)**. Bu aşamada öğrencilerin Hatib Zâkirî Hasan Efendi ile ilgili broşür hazırlamaları istenir ve akran öğretimi tekniği ile grup çalışması yapılabilir **(SDB2.1)**. Öğrenciler Türk din musikisine katkı sağlayan Hatib Zâkirî Hasan Efendi hakkında bireysel veya grup hâlinde bir araştırma raporu hazırlar. Bu raporda biyografik bilgiler, dönemin musikiye bakışı ve Hatib Zâkirî Hasan Efendi'nin dinî musiki alanındaki katkıları yer almalıdır. Raporlar; tahlil yeterliliği, dil ve anlatım kurallarına uygunluk ve raporlaştırma ilkelerine göre değerlendirilecek olup öz değerlendirme formu ve dereceli puanlama anahtarı kullanılarak performans görevi olarak puanlandırılır. Akıllı tahta, sınıf panosu veya kendi oluşturacakları sınıf arşivine bu bilgilerin öğrenciler tarafından kaydedilmesi istenir. Ölçme ve değerlendirme uygulamalarında boşluk doldurma, öz veya akran değerlendirme formları, kavram haritası, kısa cevaplı ve açık uçlu soru türlerinden oluşan çalışma yaprağı kullanılabilir.

DMUS. I.1.4

Öğrencilere çeşitli araç gereç ve dijital materyaller aracılığıyla ney ve kudüm çalgıları gösterilir. Bu çalgıların sesleri çeşitli eserler aracılığıyla dinletilir. Öğrencilerin bu örnekleri dikkatle izlemeleri sağlanır. Bu çalgıların şekil ve icra özellikleri hakkında sorular sorularak merak uyandırılır **(E1.1)**. Alınan cevaplar doğrultusunda bu çalgıların şekil ve icra özelliklerine ilişkin bilgiler verilir. Bu çalgıların müzik eserlerinde de farklı ses ve icra şekline sahip oldukları ifade edilir. Öğrencilerden bu çalgıların benzerliklerini belirlemeleri istenir. Daha sonra bu çalgıların farklılıklarını da bulmaları istenir. Bu aşamada anlam çözümleme tablosu kullanılabilir. Değerlendirmeler; kavram haritası, kavram ağı, anlam çözümleme tablosu, gözlem formu, kontrol listesi, öz ve akran değerlendirme formları gibi araçlarla yapılabilir.

DMUS.I.1.5

Öğrencilere ters beyin fırtınası tekniği ile “Günlük hayatta düzen, ritim ve estetik olmazsa ne olur?” sorusu yöneltilerek düzenin, ritmin ve usulün önemine değinilebilir (**D7.1**). Musikide kullanılan usul kavramının ne olduğu hatırlatılır. Nim sofyan usulü ile ilgili sesli/görüntülü örnekler dinletilir/izletilir. Usulün yapısı, müziksel ifadeleri ve uygulama tekniği olan “sağ el güçlü, sol el zayıf şeklinde vurulması” ile ilgili hareketler belirlenir. Bu usulün sağ ve sol el “darpları (vuruşları)” öğretilir. Sağ ve sol el darpları öğretildikten sonra uygulamalı olarak gösterilir. Öğrencilerden musiki eseri eşliğinde nim sofyan usulünü bireysel ve grup olarak doğru bir şekilde sergilemeleri istenir (**SDB2.2**). Grup olarak seslendirmelerde öğrencilerin dayanışma içinde olmaları sağlanır. Değerlendirmeler yapılırken öğrenciler tarafından gösterilen performanslar gözlem formu, kontrol listesi, dereceli puanlama anahtarları gibi araçlarla yapılabilir.

DMUS.I.1.6

Öğrencilere Türk musikisinin makamsal yapıda olduğu hatırlatılır. Ardından öğrencilerin dijital ve basılı materyaller yardımıyla sevgi (**D15.3**) konulu bir eser üzerinden rast makamının; dizisi, durağı, güçlüsü gibi özelliklerini tanıması sağlanır. Daha sonra öğrencilere rast makamında eser/eserler verilerek müziksel bileşenler ayırt ettirilir. Sınıf içerisinde verilen örnekler üzerinden makamın müziksel bileşenlerini açıklamaları istenir. Rast makamının anlaşılıp hissettirilmesi için bu makamda doğru seslendirilmiş ilahi, ezan, kamet, kaside vb. örnekler dinletilebilir. Öğrencilerden eserleri bireysel ve grup olarak doğru şekilde söylemeleri istenir (**SAB10**). Grup olarak seslendirmelerde öğrencilerin dayanışma içinde olmaları sağlanır (**SDB2.1**). Değerlendirmeler; öz, akran ve grup değerlendirme formu, gözlem formu, kontrol listesi, dereceli puanlama anahtarları gibi araçlarla yapılabilir.

FARKLILAŞTIRMA**Zenginleştirme**

Öğrenciler içerisinde seslendirme veya çalgı icra etme yeteneği olanlardan sınıfta performans sergilemeleri, uygulama ile ilgili öğrenme çıktılarında sesleri veya çalgıları ile eşlik etmeleri istenebilir.

Bu süreçte öğrencilerin farklı öğrenme durumlarına göre öğrenme ortamları yeniden tasarlanabilir. Bununla birlikte okul dışı etkinlikler de sürece dâhil edilebilir.

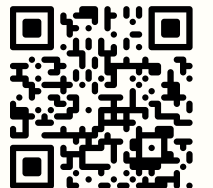
Destekleme

Öğrencilerin hazırbulunuşluk veya öğrenme yöntemleri dikkate alınırken kolay ve anlaşılır yazılı, görsel ve işitsel materyaller; basitten karmaşığa, yakından uzağa ve somuttan soyuta gibi ilkelere dikkat edilerek tüm öğrenme ortamlarında uygulanabilecek şekilde tasarlanarak kullanılabilir.

Sade ve anlaşılır düzeyde hazırlanmış nota kâğıtları, yavaş tempolu dinleme örnekleri ve temel düzeyde uygulama etkinlikleri kullanılabilir. Öğretmen, bu öğrencilerle bireysel ya da küçük grup çalışmaları yaparak öğrenme sürecine rehberlik edebilir.

**ÖĞRETMEN
YANSITMALARI**

Programa yönelik görüş ve önerileriniz için karekodu akıllı cihazınıza okutunuz.

2. ÜNİTE: TARİHTEN TINIYA

Ünitede Türk-İslam musikisinin tarihsel gelişimi hakkında bilgi toplanabilmesi, Buhurizade Mustafa İtrî hakkında bilgi toplanabilmesi, Türk din musikisinde kullanılan kanun ve bendir çalgılarının karşılaştırılabilmesi, semai usulüne uygun hareket edilebilmesi, uşşak makamının dinlenebilmesi ve hüseyini makamının dinlenebilmesi amaçlanmaktadır.

DERS SAATİ 24

ALAN BECERİLERİ SAB9. Müziksel Dinleme, SAB13. Müziksel Hareket

KAVRAMSAL BECERİLER KB2.6. Bilgi Toplama, KB2.7. Karşılaştırma

EĞİLİMLER E1.1. Merak, E3.7. Sistematiiklik

PROGRAMLAR ARASI BİLEŞENLER

Sosyal-Duygusal Öğrenme Becerileri SDB2.1. İletişim, SDB2.2. İş Birliği

Değerlerimiz D9. Merhamet, D15. Sevgi

Okuryazarlık Becerileri OB1. Bilgi Okuryazarlığı

DİSİPLİNLER ARASI İLİŞKİLER Matematik, Müzik, Tarih

BECERİLER ARASI İLİŞKİLER SAB10. Müziksel Söyleme

ÖĞRENME ÇIKTILARI VE SÜREÇ BİLEŞENLERİ

DMUS.I.2.1. Türk-İslam musikisinin tarihsel gelişimi hakkında bilgi toplayabilme

- a) Türk-İslam musikisinin tarihsel gelişimi ile ilgili bilgiye ulaşmak için kullanacağı araçları belirler.
- b) Türk-İslam musikisinin tarihsel gelişimi ile ilgili olay, konu ve durum hakkındaki bilgileri bulur.
- c) Türk-İslam musikisinin tarihsel gelişimi ile ilgili ulaşılan bilgileri doğrular.
- ç) Türk-İslam musikisinin tarihsel gelişimi ile ilgili ulaşılan bilgileri kaydeder.

DMUS.I.2.2. Türk din musikisine katkı sağlayan Buhurizade Mustafa İtrî hakkında bilgi toplayabilme

- a) Türk din musikisine katkı sağlayan Buhurizade Mustafa İtrî hakkında bilgi toplayacağı araçları belirler.
- b) Türk din musikisine katkı sağlayan Buhurizade Mustafa İtrî hakkında bilgiler bulur.
- c) Türk din musikisine katkı sağlayan Buhurizade Mustafa İtrî hakkında ulaştığı bilgileri doğrular.
- ç) Türk din musikisine katkı sağlayan Buhurizade Mustafa İtrî hakkında ulaştığı bilgileri kaydeder.

DMUS.I.2.3. Türk din musikisinde kullanılan kanun ve bendir çalgılarını karşılaştırabilme

- a) Türk din musikisinde kullanılan kanun ve bendir çalgılarının özelliklerini belirler.
- b) Türk din musikisinde kullanılan kanun ve bendir çalgılarının benzerliklerini listeler.
- c) Türk din musikisinde kullanılan kanun ve bendir çalgılarının farklılıklarını listeler.

DMUS.I.2.4. Semai usulüne uygun hareket edebilme

- a) Semai usulüne uygun hareketler belirler.
- b) Semai usulüne uygun hareketler sergiler.

DMUS.I.2.5. Uşşak makamını dinleyebilme

- a) Uşşak makamının müzikal bileşenlerini tanır.
- b) Uşşak makamının müzikal bileşenlerini ayırt eder.
- c) Uşşak makamının müzikal bileşenlerini açıklar.

DMUS.I.2.6. Hüseyini makamını dinleyebilme

- a) Hüseyini makamının müzikal bileşenlerini tanır.
- b) Hüseyini makamının müzikal bileşenlerini ayırt eder.
- c) Hüseyini makamının müzikal bileşenlerini açıklar.

İÇERİK ÇERÇEVESİ

Türk-İslam Müziğinin Tarihsel Gelişimi
 Musikişinaslar: Buhurizade Mustafa İtrî
 Çalgılar: Kanun- Bendir
 Usuller: Semai Usulü
 Makamlar: Uşşak Makamı, Hüseyini Makamı

Anahtar Kavramlar

bendir, hüseyini, kanun, semai, uşşak

**ÖĞRENME KANITLARI
(Ölçme ve Değerlendirme)**

Ünitedeki öğrenme çıktıları; gözlem formu, kontrol listesi, öz ve akran değerlendirme formu, açık ve kapalı uçlu sorular, çalışma yaprağı, dereceli puanlama anahtarı, öz değerlendirme formu kullanılarak değerlendirilebilir.

Öğrencilerin öğrenme sürecine aktif katılımını sağlamak için kullanılan tartışma, grup çalışmaları, problem çözme, beyin fırtınası, gösteri, drama, 3-2-1 kartları, eğitsel oyunlar, müzik analizi gibi yöntemler sonrasında öğrenmelerini değerlendirmek üzere öğrenme günlükleri öz, akran ve grup değerlendirme formları, çalışma yaprakları, kavram haritaları gibi farklı değerlendirme teknikleri kullanılabilir.

Alana ilişkin soyut kavramların somutlaştırılması, öğrencilerin müziksel içerikleri daha iyi anlamalarını sağlamak adına kavram haritası, kavram ağı, anlam çözümleme tablosu, kavram karikatürleri gibi araçlardan yararlanılarak öğretmenlerin kavram yanılgıları ya da yanlış öğrenmeleri saptamaları, öğrencilerin verdikleri dönütlerle süreç değerlendirme yapmaları sağlanabilir.

Sınıf dışı öğrenme ortamları ile sunulan yeni öğrenme yaşantıları, öğrenme günlükleri, giriş-çıkış kartları, bilgi kartları gibi değerlendirme araçları yoluyla öğrencilerin edindikleri yaşantılara yönelik farkındalıklarını artırarak öğrenmelerini pekiştirmeleri sağlanabilir.

Performans Görevi: Buhurizade Mustafa İtrî hakkında performans görevi verilebilir. Bu performans görevi; tahlilin yeterliliği, dil ve anlatım kurallarına uyma, raporlaştırma ölçütlerine göre öz değerlendirme formu ve dereceli puanlama anahtarı ile değerlendirilebilir.

Sonuç değerlendirmede bireysel ya da grup çalışmalarına dayalı performans görevleri kullanılabilir. Sonuç değerlendirme gibi yazılı yoklamalar, projeler de kullanılabilir.

**ÖĞRENME-ÖĞRETME
YAŞANTILARI****Temel Kabuller**

Öğrencilerin Türk musikisinin genel yapısı hakkında önceki sınıflarda aldığı derslerden bilgi sahibi oldukları kabul edilmektedir.

Ön Değerlendirme Süreci

Öğrencilerin dinî musikinin tarihî gelişimi, genel makam ve usullerle ilgili hazırbulunuşluk düzeylerinin tespitinde hazırlık soruları, materyaller ve çeşitli etkinliklerden faydalanılır.

Tarihî gelişim, makam ve usullerle ilgili bilgi düzeylerini ölçmek amacıyla öğrencilerden "zihin haritası" oluşturmaları istenebilir. Sonuç değerlendirmede performans görevi kullanılabilir.

Köprü Kurma

Orta Asya'da Türkler'in yapmış olduğu müzik ritüelleri ve günümüze kadar gelen gelişmelerden bahsedilerek köprü kurulabilir.

Öğrenme-Öğretme Uygulamaları

DMUS.I.2.1

Öğrencilere dinî musiki alanının Türk musikisi içinde bir form (biçim) olduğu hatırlatılır. Daha sonra öğrencilerden güvenilirliği kanıtlanmış çeşitli araç gereç ve dijital materyallerden istediğini kullanarak Türk-İslam musikisi hakkında bilgi toplayacağı araçları belirlemeleri istenir. Belirledikleri bu araçlarla Türk-İslam musikisi hakkında bilgiler bulmaları beklenir **(OB1)**. Öğrenciler, eriştikleri bilgileri sınıf ortamında arkadaşlarına sunum yaparak doğrular. Bu aşamada akran öğretimi tekniği ile grup çalışması yaptırılabilir **(SDB2.1)**. Akıllı tahta, sınıf panosu veya kendi oluşturacakları sınıf arşivine bu bilgilerin öğrenciler tarafından kaydedilmesi istenir. Gözlem formları, kontrol listeleri, öz ve akran değerlendirme formları, giriş-çıkış kartları, açık ve kapalı uçlu sorular ile değerlendirme yapılabilir.

DMUS.I.2.2

Öğrencilerden Buhurizade Mustafa İtrî hakkında bilgi toplayacağı güvenilirliği kanıtlanmış yazılı, basılı ve dijital kaynakları ya da araçları belirlemeleri istenir. Belirledikleri bu araçlarla Buhurizade Mustafa İtrî hakkında bilgiler bulmaları beklenir **(D15.2, OB1)**. Öğrenciler, eriştikleri bilgiler ile broşür veya poster hazırlamaları beklenir. Ayrıca bu bilgileri sınıf ortamında arkadaşlarına sunum yaparak doğrular. Bu aşamada akran öğretimi tekniği ile grup çalışması yaptırılabilir **(SDB2.1)**. Akıllı tahta, sınıf panosu veya kendi oluşturacakları sınıf arşivine bu bilgilerin öğrenciler tarafından kaydedilmesi istenir. Öğrenciler Buhurizade Mustafa İtrî hakkında bireysel bir dosya çalışması hazırlar. Bu çalışmada İtrî'nin hayatı, eserleri ve Türk din musikisine kazandırdığı yenilikler yer almalıdır. Öğrenciler, kaynak taraması yaparak ulaştıkları bilgileri raporlaştırır. Performans görevi bilginin doğruluğu, dil ve anlatım kurallarına uygunluk, rapor formatı gibi ölçütlerle göre; öz değerlendirme formu ve dereceli puanlama anahtarı ile değerlendirilir. Ölçme ve değerlendirme uygulamalarında boşluk doldurma, öz veya akran değerlendirme formları, kavram ağı, bilgi kartları kısa cevaplı ve açık uçlu soru türlerinden oluşan çalışma yaprağı kullanılabilir.

DMUS.I.2.3

Çeşitli araç gereç ve dijital materyaller aracılığıyla kanun ve bendir çalgıları gösterilir. Bu çalgıların sesleri çeşitli eserler aracılığıyla dinletilir. Öğrencilerin örnekleri dikkatle izlemeleri sağlanır. Kanun ve bendir çalgılarının şekil ve icra özellikleri hakkında sorular sorularak merak uyandırılır **(E1.1)**. Alınan cevaplar doğrultusunda çalgıların şekil ve icra özelliklerine ilişkin bilgiler verilir. Bu çalgıların müzik eserlerinde de farklı ses ve icra şekline sahip oldukları ifade edilir. Öğrencilerden bu çalgıların benzerliklerini belirlemeleri istenir. Daha sonra bu çalgıların farklılıklarını da bulmaları istenir. Bu aşamada anlam çözümleme tablosu kullanılabilir. Değerlendirmeler; öz, akran ve grup değerlendirme formu, dereceli puanlama anahtarları, anlam çözümleme tablosu, gözlem formu, kontrol listesi gibi araçlarla yapılabilir.

DMUS.I.2.4

Öğrencilere ritim kalıplarının farklılıklarıyla ilgili soru sorulur. Süreçte beyin fırtınası tekniği kullanılabilir. Bu bağlamda ritim/usul farklılıklarının önemine değinilir. Semaî usulü ile ilgili sesli/görüntülü örnekler dinletilir/izletilir. Usulün yapısı, müziksel ifadeleri ve uygulama tekniği olan "sağ el güçlü, sol el zayıf şeklinde vurulması" ile ilgili hareketler belirlenir. Bu usulün sağ ve sol el "darpları" (vuruşları) öğretilir ve uygulamalı olarak gösterilir. Öğrencilerden bir dinî musiki eseri eşliğinde semaî usulünü bireysel ve grup olarak doğru bir şekilde hareketleri sergilemeleri beklenir **(SDB2.1, E3.7)**. Grup olarak seslendirmelerde öğrencilerin dayanışma içinde olmaları sağlanır. Değerlendirmeler; öğrenme günlükleri, giriş-çıkış kartları, kavram ağı, öz, akran ve grup değerlendirme formu, gözlem formu, kontrol listesi gibi araçlarla yapılabilir.

DMUS.I.2.5

Öğrencilerin dijital ve basılı materyaller yardımıyla uşşak makamının dizisi, durağı, güçlüsü gibi özellikleri tanınması sağlanır. Bu kavramlar bir eser ile nota üzerinde gösterilir. Daha sonra öğrencilere uşşak makamında eser/eserler verilerek müzikal bileşenler ayırt ettirilir. Verilen örnekler üzerinden makamın müzikal bileşenlerini açıklamaları istenir. Uşşak makamının anlaşılıp hissettirilmesi için bu makamda doğru seslendirilmiş ilahi, ezan, kamet, kaside vb. örnekler dinletilebilir. Öğrencilerden eserleri bireysel ve grup olarak doğru şekilde söylemeleri istenir **(SAB10, SDB2.2)**. Grup olarak seslendirmelerde öğrencilerin dayanışma içinde olmaları sağlanır **(SDB2.1, E3.7)**. Değerlendirmeler; gözlem formu, bilgi kartları, giriş-çıkış kartları, kontrol listesi gibi araçlarla yapılabilir.

DMUS.I.2.6

Öğrencilere dijital ve basılı materyaller yardımıyla hüseyini makamının dizisi, durağı, güçlüsü gibi özellikleri hakkında bilgi verilir. Bu kavramlar bir eser ile nota üzerinde gösterilir. Daha sonra öğrencilere hüseyini makamında eser/eserler verilerek müzikal bileşenler ayırt ettirilir. Öğrencilerin sınıf içerisinde verilen örnekler üzerinden makamın müzikal bileşenlerini açıklamaları istenir. Hüseyini makamının anlaşılıp hissettirilmesi için merhamet **(D9.2)** ve sevgi **(D15.3)** temalı doğru seslendirilmiş ilahi; ezan, kamet, kaside vb. örnekler dinletilebilir. Öğrencilerden eserleri bireysel ve grup olarak doğru şekilde söylemeleri istenir **(SAB10, SDB2.2)**. Grup olarak seslendirmelerde öğrencilerin dayanışma içinde olmaları sağlanır. Değerlendirmeler; gözlem formu, bilgi kartları, giriş-çıkış kartları, kontrol listesi gibi araçlarla yapılabilir.

FARKLILAŞTIRMA**Zenginleştirme**

Seslendirme veya çalgı icra etme yeteneği olan öğrencilerden sınıfta performans sergilemeleri, uygulama ile ilgili öğrenme çıktılarında sesleri veya çalgıları ile eşlik etmeleri istenebilir.

Bununla birlikte okul dışı etkinlikler de sürece dâhil edilebilir.

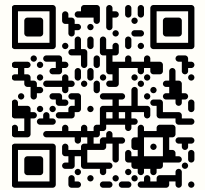
Destekleme

Öğrenci seviyesine uygun daha basit düzeyde eserler, nota örnekleri verilebilir.

Öğrencilerin öğrenme süreçlerine katılımlarını artırmak için gerekli görsel-işitsel araç gereç hazırlanır ve ortam düzenlemesi yapılır. Öğrenciler seviyelerine uygun düzeyde seslendirilmiş uşşak-hüseyini eserler, video, soru cevap etkinlikleri ile desteklenebilir. Öğrencilerin gruplar hâlinde çalışmaya yönlendirilmesi ve daha fazla rehberlik ve destek sunulmasıyla öğrenme süreçleri desteklenir.

**ÖĞRETMEN
YANSITMALARI**

Programa yönelik görüş ve önerileriniz için karekodu akıllı cihazınıza okutunuz.

3. ÜNİTE: FORMDAN MÜSİKİYE

Ünitede Türk din musikisinde kullanılan formların sınıflanabilmesi, Hammâmîzâde İsmail Dede Efendi hakkında bilgi toplanabilmesi, Türk din musikisinde kullanılan tambur ve klasik kemençenin karşılaştırılabilmesi, sofyan usulünün uygulanabilmesi ve hicaz makamının dinlenebilmesi/söylenebilmesi amaçlanmaktadır.

DERS SAATİ 20

ALAN BECERİLERİ SAB9. Müziksel Dinleme, SAB13. Müziksel Hareket

KAVRAMSAL BECERİLER KB2.5. Sınıflandırma, KB2.6. Bilgi Toplama, KB2.7. Karşılaştırma

EĞİLİMLER E1.1. Merak, E2.2. Sorumluluk, E3.7. Sistematiçlik

PROGRAMLAR ARASI BİLEŞENLER

**Sosyal-Duygusal
Öğrenme Becerileri** SDB2.1. İletişim, SDB2.2. İş Birliği

Değerlerimiz D15. Sevgi

Okuryazarlık Becerileri OB1. Bilgi Okuryazarlığı

**DİSİPLİNLER ARASI
İLİŞKİLER** Matematik, Müzik, Tarih, Türk dili ve edebiyatı

**BECERİLER ARASI
İLİŞKİLER** SAB10. Müziksel Söyleme

ÖĞRENME ÇIKTILARI VE SÜREÇ BİLEŞENLERİ

DMUS.I.3.1. Türk din musikisinde kullanılan formları sınıflayabilme

- a) Türk din musikisinde kullanılan formlara ilişkin değişkenleri/ölçütleri belirler.
- b) Türk din musikisinde kullanılan formları ayırıştırır.
- c) Türk din musikisinde kullanılan formları tasnif eder.
- ç) Türk din musikisinde kullanılan formları etiketler.

DMUS.I.3.2. Türk din musikisine katkı sağlayan Hammâmîzâde İsmail Dede Efendi hakkında bilgi toplayabilme

- a) Türk din musikisine katkı sağlayan Hammâmîzâde İsmail Dede Efendi hakkında bilgi toplayacağı araçları belirler.
- b) Türk din musikisine katkı sağlayan Hammâmîzâde İsmail Dede Efendi hakkında bilgiler bulur.
- c) Türk din musikisine katkı sağlayan Hammâmîzâde İsmail Dede Efendi hakkında ulaştığı bilgileri doğrular.
- ç) Türk din musikisine katkı sağlayan Hammâmîzâde İsmail Dede Efendi hakkında ulaştığı bilgileri kaydeder.

DMUS.I.3.3. Türk din musikisinde kullanılan tambur ve klasik kemençeyi karşılaştırabilme

- a) Türk din musikisinde kullanılan tambur ve klasik kemençe çalgılarının özelliklerini belirler.
- b) Türk din musikisinde kullanılan tambur ve klasik kemençe çalgılarının benzerliklerini listeler.
- c) Türk din musikisinde kullanılan tambur ve klasik kemençe çalgılarının farklılıklarını listeler.

DMUS. I.3.4. Sofyan usulüne uygun hareket edebilme

- a) Sofyan usulüne uygun hareketler belirler.
- b) Sofyan usulüne uygun hareketler sergiler.

DMUS. I.3.5. Hicaz makamını dinleyebilme

- a) Hicaz makamının müzikal bileşenlerini tanıır.
- b) Hicaz makamının müzikal bileşenlerini ayırt eder.
- c) Hicaz makamının müzikal bileşenlerini açıklar.

İÇERİK ÇERÇEVESİ

Türk Din Musikisinde Kullanılan Formlar

Musikişinaslar: Hammâmîzâde İsmail Dede Efendi

Çalgılar: Tambur, Klasik Kemençe

Ussuller: Sofyan Usulü

Makamlar: Hicaz Makamı

Anahtar Kavramlar form, hicaz, klasik kemençe, sofyan, tambur

**ÖĞRENME KANITLARI
(Ölçme ve
Değerlendirme)**

Ünitedeki öğrenme çıktıları; gözlem formu, kontrol listesi, öz ve akran değerlendirme formu, bilgi kartları, giriş-çıkış kartları, öğrenme günlükleri, projeler, kavram ağı, kavram haritası, açık ve kapalı uçlu sorular, çalışma yaprağı, dereceli puanlama anahtarı, öz değerlendirme formu kullanılarak değerlendirilebilir.

Öğrencilerin öğrenme sürecine aktif katılımını sağlamak için kullanılan tartışma, grup çalışmaları, problem çözme, beyin fırtınası, gösteri, drama, 3-2-1 kartları, eğitsel oyunlar, müzik analizi gibi yöntemler sonrasında öğrenmelerini değerlendirmek üzere öğrenme günlükleri öz, akran ve grup değerlendirme formları, çalışma yaprakları, kavram haritaları gibi farklı değerlendirme teknikleri kullanılabilir.

Alana ilişkin soyut kavramların somutlaştırılması, öğrencilerin müziksel içerikleri daha iyi anlamalarını sağlamak adına kavram haritası, kavram ağı, anlam çözümleme tablosu, kavram karikatürleri gibi araçlardan yararlanılarak öğretmenlerin kavram yanılgıları ya da yanlış öğrenmeleri saptamaları, öğrencilerin verdikleri dönütlerle süreç değerlendirme yapmaları sağlanabilir.

Sınıf dışı öğrenme ortamları ile sunulan yeni öğrenme yaşantıları, öğrenme günlükleri, giriş-çıkış kartları, bilgi kartları gibi değerlendirme araçları yoluyla öğrencilerin edindikleri yaşantılara yönelik farkındalıklarını artırarak öğrenmelerini pekiştirmeleri sağlanabilir.

Performans Görevi: Kemençe ve tambur çalgıları hakkında performans görevi verilebilir. Bu performans görevi; tahlilin yeterliliği, dil ve anlatım kurallarına uyma, raporlaştırma ölçütlerine göre öz değerlendirme formu ve dereceli puanlama anahtarı ile değerlendirilebilir.

Sonuç değerlendirmede bireysel ya da grup çalışmalarına dayalı performans görevleri kullanılabilmesi gibi yazılı yoklamalar, projeler de kullanılabilir.

**ÖĞRENME-ÖĞRETME
YAŞANTILARI**

Temel Kabuller Öğrencilerin dinî ritüeller aracılığıyla Türk musikisi formlarından Kuran-ı Kerim tilaveti, ezan, kamet, ilahi hakkında bilgi sahibi oldukları kabul edilmektedir.

Ön Değerlendirme Süreci Öğrencilerin dinî musiki formlarına, genel makam ve usullere ilişkin hazırbulunuşluk düzeyleri; hazırlık soruları, örnek müzik dinletileri, eşleştirme etkinlikleri ve kısa cevaplı yoklama kartları yoluyla belirlenebilir. Bu süreçte öğrencilere daha önce karşılaştıkları ilahi, kaside gibi türlerle ilgili yönlendirici sorular sorulabilir ve öğrencilerin bu kavramlara dair temel bilgileri tanıyıp tanımadığı tespit edilebilir. Sonuç değerlendirmede performans görevi kullanılabilir.

Köprü Kurma Türk-İslam edebiyatında kullanılan türler ile dinî musiki formları arasında köprü kurulabilir.

Öğrenme-Öğretme Uygulamaları

DMUS.I.3.1

Öğrencilere Türk din musikisinden bildikleri/kullandıkları form isimleri sorularak merak uyandırılır. Alınan cevaplar doğrultusunda öğrencilere “Kur’an-ı Kerim tilaveti, ezan, kamet, ilahi, mevlit, tekbir, sala, tesbihat, telbiye” ile ilgili bilgiler verilir. Öğrencilerden bu kavramları sözlü/yazılı olarak ifade etmeleri istenir (**SDB2.1**). Verilen bilgiler doğrultusunda bu formların ölçütlerini/değişkenlerini belirlemeleri beklenir. Sınıfta formların ayırt edici özelliklerini gösteren görsel/işitsel/dijital materyaller kullanılabilir. Verilen materyaller yardımıyla öğrencinin formları tasnif etmeleri istenir. Ardından öğrencilerin kullanım alanlarını dikkate alarak formları isimlendirmeleri beklenir. Öğrencilere etkileşimli tahta veya basılı materyal üzerinden benzer kavramları bulma, farklı olanı seçme gibi etkinlikler yaptırılabilir. Değerlendirmeler; gözlem formu, kontrol listesi, kavram ağı, kavram haritası, açık ve kapalı uçlu sorular gibi araçlarla yapılabilir.

DMUS.I.3.2

Öğrencilerden Hammâmîzâde İsmail Dede Efendi hakkında bilgi toplayacağı güvenilirliği kanıtlanmış araçları belirlemeleri istenir. Belirledikleri bu araçlarla Hammâmîzâde İsmail Dede Efendi hakkında bilgiler bulmaları beklenir (**D15.2, OB1**). Öğrenciler, eriştikleri bilgileri sınıf ortamında arkadaşlarına sunum yaparak doğrular (**E2.2**). Bu aşamada öğrencilerin Hammâmîzâde İsmail Dede Efendi ile ilgili broşür veya poster hazırlamaları istenir ve akran öğretimi tekniği ile grup çalışması yaptırılabilir (**SDB2.1**). Akıllı tahta, sınıf panosu veya kendi oluşturacakları sınıf arşivine bu bilgilerin öğrenciler tarafından kaydedilmesi istenir. Ölçme ve değerlendirme uygulamalarında boşluk doldurma, öz veya akran formları, öğrenme günlükleri, dereceli puanlama anahtarları, kısa cevaplı ve açık uçlu soru türlerinden oluşan çalışma yaprağı kullanılabilir.

DMUS.I.3.3

Öğrencilere çeşitli araç gereç ve dijital materyaller aracılığıyla tambur ve klasik kemençe çalgıları gösterilir. Bu çalgıların sesleri çeşitli eserler aracılığıyla dinletilir. Öğrencilerin bu örnekleri dikkatle izlemeleri sağlanır. Bu çalgıların şekil ve icra özellikleri hakkında sorular sorularak merak uyandırılır ve alınan cevaplar doğrultusunda öğrencilere şekil ve icra özelliklerine ilişkin bilgiler verilir (**E1.1**). Bu çalgıların müzik eserlerinde de farklı ses ve icra şekline sahip oldukları ifade edilir. Öğrencilerden bu çalgıların benzerliklerini belirlemeleri istenir. Daha sonra bu çalgıların farklılıklarını da bulmaları istenir. Bu aşamada anlam çözümleme tablosu kullanılabilir. Öğrenciler kemençe ve tambur çalgılarına ilişkin karşılaştırmalı bir inceleme raporu hazırlar. Bu çalışmada çalgıların yapı özellikleri, tarihî gelişimleri ve dinî musiki icrasındaki işlevleri karşılaştırmalı olarak ele alınmalıdır. Hazırlanan rapor, tahlilin yeterliliği, bilginin doğruluğu, dil ve anlatım kurallarına uygunluk ve rapor düzeni açısından; öz değerlendirme formu ve dereceli puanlama anahtarı ile değerlendirilir. Değerlendirmeler; gözlem formu, kontrol listesi dereceli puanlama anahtarları, anlam çözümleme tablosu gibi araçlarla yapılabilir.

DMUS.I.3.4

Her usulün kendine özgü darplarının olduğu söylenir. Musikide kullanılan usul kavramının ne olduğu hatırlatılır.

Sofyan usulü ile ilgili sesli/görüntülü örnekler dinletilir/izletilir. Usulün yapısı, müziksel ifadeleri ve uygulama tekniği olan “sağ el güçlü sol el zayıf şeklinde vurulması” ile ilgili hareketler belirlenir. Bu usulün sağ ve sol el darpları (vuruşları) öğretilir. Sağ ve sol el darplarının öğretilmesinin ardından darplar uygulamalı olarak gösterilir. Öğrencilerden bir dinî musiki eseri eşliğinde sofyan usulünü bireysel ve grup olarak doğru bir şekilde sergilemeleri istenir (**SDB2.1, SDB2.2**). Grup olarak seslendirmelerde öğrencilerin dayanışma içinde olmaları sağlanır (**E3.7**). Değerlendirmeler; öz, akran ve grup değerlendirme formu, dereceli puanlama anahtarları, projeler, gözlem formu, kontrol listesi gibi araçlarla yapılabilir.

DMUS.1.3.5

Öğrencilere Türk musikisinin makamsal yapıda olduğu hatırlatılır. Ardından dijital ve basılı materyaller yardımıyla hicaz makamının dizisi, durağı, güçlüsü gibi özellikleri hakkında bilgi verilir. Bu kavramlar, bir eser ile nota üzerinde gösterilir. Hicaz makamının anlaşılıp hissettirilmesi için ezan, kamet, kaside veya sevgi (**D15.3**) temalı ilahi vb. femimuhsinden örneklerle dinletilebilir. Daha sonra öğrencilere hicaz makamında eser/eserler verilerek müziksel bileşenler ayırt ettirilir. Öğrencilerin sınıf içerisinde verilen örnekler üzerinden makamın müziksel bileşenlerini açıklamaları istenir. Öğrencilerden eserleri bireysel ve grup olarak doğru şekilde söylemeleri istenir (**SAB10**). Grup olarak seslendirmelerde öğrencilerin dayanışma içinde olmaları sağlanır (**SDB2.1**). Değerlendirmeler; dereceli puanlama anahtarları, öz, akran ve grup değerlendirme formu, kavram haritası, öğrenme günlükleri, gözlem formu, kontrol listesi gibi araçlarla yapılabilir.

FARKLILAŞTIRMA**Zenginleştirme**

Seslendirme veya çalgı icra etme yeteneği olan öğrencilerden sınıfta performans sergilemeleri, uygulama ile ilgili öğrenme çıktıları doğrultusunda sesleri veya çalgıları ile bu performansa eşlik etmeleri istenebilir.

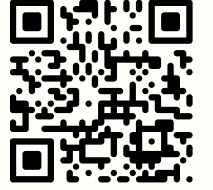
Destekleme

Öğrenci seviyesine uygun daha basit düzeyde eserler, nota örnekleri verilebilir.

Öğrencilerin öğrenme süreçlerine katılımlarını artırmak için gerekli görsel-işitsel araç gereç hazırlanır ve ortam düzenlemesi yapılır. Öğrenciler seviyelerine uygun düzeyde seslendirilmiş hicaz eserler, video, soru cevap etkinlikleri ile desteklenebilir. Öğrencilerin gruplar hâlinde çalışmaya yönlendirilmesi sofyan usulünü birlikte darpları ile vurulması ve daha fazla rehberlik ve destek sunulmasıyla öğrenme süreçleri desteklenebilir.

**ÖĞRETMEN
YANSITMALARI**

Programa yönelik görüş ve önerileriniz için karekodu akıllı cihazınıza okutunuz.

DİNİ MÜSİKİ DERSİ II

1. ÜNİTE: YAZIDAN MAKAMA

Ünitede; Türk musikisinde kullanılan yazı, işaret ve kavramların sınıflandırılabilmesi, dinî musikide kullanılan göçürülmüş (şed) makamlarının sınıflandırılabilmesi, Zekai Dede hakkında bilgi toplanabilmesi, Türk din musikisinde kullanılan ut ve tef çalgılarının karşılaştırılabilmesi, Türk aksağı usulüne uygun hareket edilebilmesi ve nihavent makamının dinlenebilmesi amaçlanmaktadır.

DERS SAATİ 24

ALAN BECERİLERİ SAB9. Müziksel Dinleme, SAB13. Müziksel Hareket

KAVRAMSAL BECERİLER KB2.5. Sınıflandırma, KB2.6. Bilgi Toplama, KB2.7. Karşılaştırma

EĞİLİMLER E1.1. Merak, E3.7. Sistematiçlik

PROGRAMLAR ARASI BİLEŞENLER

Sosyal-Duygusal Öğrenme Becerileri SDB2.1. İletişim, SDB2.2. İş Birliğı

Değerlerimiz D7. Estetik, D15. Sevgi

Okuryazarlık Becerileri OB1. Bilgi Okuryazarlığı, OB9. Sanat Okuryazarlığı

DİSİPLİNLER ARASI İLİŞKİLER Matematik, Müzik, Tarih, Türk dili ve edebiyatı

BECERİLER ARASI İLİŞKİLER SAB10. Müziksel Söyleme

ÖĞRENME ÇIKTILARI VE SÜREÇ BİLEŞENLERİ

DMUS.II.1.1. Türk musikisinde kullanılan temel yazı, işaret ve kavramları sınıflandırabilme

- a) Türk musikisinde kullanılan temel yazı, işaret ve kavramlara ilişkin değişkenleri/ölçütleri belirler.
- b) Türk musikisinde kullanılan temel yazı, işaret ve kavramları ayırıştırır.
- c) Türk musikisinde kullanılan temel yazı, işaret ve kavramları tasnif eder.
- ç) Türk musikisinde kullanılan yazı, işaret ve kavramları etiketler.

DMUS.II.1.2. Dinî musikide kullanılan göçürülmüş (şed) makamları sınıflandırabilme

- a) Dinî musikide kullanılan göçürülmüş (şed) makamlarına ilişkin değişkenleri/ölçütleri belirler.
- b) Dinî musikide kullanılan göçürülmüş (şed) makamları ayırıştırır.
- c) Dinî musikide kullanılan göçürülmüş (şed) makamları tasnif eder.
- ç) Dinî musikide kullanılan göçürülmüş (şed) makamları etiketler.

DMUS.II.1.3. Türk din musikisine katkı sağlayan Zekai Dede hakkında bilgi toplayabilme

- a) Türk din musikisine katkı sağlayan Zekai Dede hakkında bilgi toplayacağı araçları seçer.
- b) Türk din musikisine katkı sağlayan Zekai Dede hakkında bilgiler bulur.
- c) Türk din musikisine katkı sağlayan Zekai Dede hakkında ulaştığı bilgileri doğrular.
- ç) Türk din musikisine katkı sağlayan Zekai Dede hakkında ulaştığı bilgileri kaydeder.

DMUS.II.1.4. Türk din musikisinde kullanılan ut ve tef çalgılarının karşılaştırabilme

- a) Türk din musikisinde kullanılan ut ve tef çalgılarının özelliklerini tanır.
- b) Türk din musikisinde kullanılan ut ve tef çalgılarının benzerliklerini listeler.
- c) Türk din musikisinde kullanılan ut ve tef çalgılarının farklılıklarını listeler.

DMUS.II.1.5. Türk aksağı usulüne uygun hareket edebilme

- a) Türk aksağı usulüne uygun hareketler belirler.
- b) Türk aksağı usulüne uygun hareketler sergiler.

DMUS.II.1.6. Nihavent makamını dinleyebilme

- a) Nihavent makamının müzikal bileşenlerini tanır.
- b) Nihavent makamının müzikal bileşenlerini ayırt eder.
- c) Nihavent makamının müzikal bileşenlerini açıklar.

İÇERİK ÇERÇEVESİ

Türk Musikisinde Kullanılan Yazı, İşaretler ve Kavramlar
Göçürülmüş (şed) Makamlar
Musikişinaslar: Zekai Dede
Çalgılar: Ut ve Tef
Usuller: Türk Aksağı Usulü
Makamlar: Nihavent Makamı

Anahtar Kavramlar makam, nihavent, tef, Türk aksağı, usul, ut

ÖĞRENME KANITLARI (Ölçme ve Değerlendirme)

Ünitedeki öğrenme çıktıları; gözlem formu, kontrol listesi, öz ve akran değerlendirme formu, bilgi kartları, giriş-çıkış kartları, öğrenme günlükleri, projeler, kavram ağı, kavram haritası, açık ve kapalı uçlu sorular, çalışma yaprağı, dereceli puanlama anahtarı, öz değerlendirme formu kullanılarak değerlendirilebilir.

Öğrencilerin öğrenme sürecine aktif katılımını sağlamak için kullanılan tartışma, grup çalışmaları, problem çözme, beyin fırtınası, gösteri, drama, 3-2-1 kartları, eğitsel oyunlar, müzik analizi gibi yöntemler sonrasında öğrenmelerini değerlendirmek üzere öğrenme günlükleri öz, akran ve grup değerlendirme formları, çalışma yaprakları, kavram haritaları gibi farklı değerlendirme teknikleri kullanılabilir.

Alana ilişkin soyut kavramların somutlaştırılması, öğrencilerin müzikal içerikleri daha iyi anlamalarını sağlamak adına kavram haritası, kavram ağı, anlam çözümleme tablosu, kavram karikatürleri gibi araçlardan yararlanılarak öğretmenlerin kavram yanılgıları ya da yanlış öğrenmeleri saptamaları, öğrencilerin verdikleri dönütlerle süreç değerlendirme yapmaları sağlanabilir.

Sınıf dışı öğrenme ortamları ile sunulan yeni öğrenme yaşantıları, öğrenme günlükleri, giriş-çıkış kartları, bilgi kartları gibi değerlendirme araçları yoluyla öğrencilerin edindikleri yaşantılara yönelik farkındalıklarını artırarak öğrenmelerini pekiştirmeleri sağlanabilir.

Performans Görevi: Nihavent makamı hakkında performans görevi verilebilir. Bu performans görevi; tahlilin yeterliliği, dil ve anlatım kurallarına uyma, raporlaştırma ölçütlerine göre öz değerlendirme formu ve dereceli puanlama anahtarı ile değerlendirilebilir.

Sonuç değerlendirmede bireysel ya da grup çalışmalarına dayalı performans görevleri kullanılabilir. Örneğin yazılı yoklamalar, projeler de kullanılabilir.

ÖĞRENME-ÖĞRETME YAŞANTILARI

Temel Kabuller Öğrencilerin temel müzik yazı, işaret ve kavramları; karar sesi, basit makamlar, yeden, güçlü gibi konular hakkında bilgi sahibi oldukları kabul edilmektedir.

Ön Değerlendirme Süreci Öğrencilerin dinî musiki yazı, işaret, kavram, makam ve usul konularıyla ilgili hazırbulunuşluk düzeylerinin tespitinde hazırlık soruları, materyal ve çeşitli etkinliklerden faydalanılır.

Yazı, işaret, kavram ve makamlarla ilgili bilgi düzeyini belirlemek için "hızlı eşleştirme" ve "ön bilgi kutuları" hazırlanabilir. Öğrenciler gruplara ayrılarak kavramları tanımlarına eşleştirir, ardından ön değerlendirme yapılabilir. Sonuç değerlendirmede performans görevi kullanılabilir.

Köprü Kurma Müzikte kullanılan göçürme, seyir, geçki, asma kalış gibi kavramlar bir yolculuğa benzetilerek günlük hayatla bağlantı kurulabilir.

Öğrenme-Öğretme Uygulamaları

DMUS.II.1.1

Öğrencilerin önceden müzik derslerinde öğrendikleri yazı, işaret ve kavramlarla Türk musikisinde kullanılan yazı, işaret ve kavramlar ilişkilendirilir. Çeşitli araç gereç ve dijital materyaller aracılığıyla Türk musikisinde kullanılan göçürme/şed, seyir, geçki, asma kalış, Türk musikisi değiştirici işaret ve kavramların isimleri tahtaya yazılarak bu kelimelerin ne anlama geldikleri sorularak merak uyandırılır (**OB9**). Alınan cevaplar doğrultusunda öğrencilere bu kavramların özelliklerine ilişkin bilgiler verilir. Soru-cevap tekniği kullanılabilir. Öğrencilerden bu kavramların özelliklerini sözlü olarak ifade etmeleri istenir (**SDB2.1**).

- Bu bilgiler doğrultusunda bu kavramların ölçütlerini/değişkenlerini belirlemeleri beklenir. Verilen yazı, kavram ve işaretlerin görsel bir örnek üzerinden sunumu yapılarak öğrencilerin bunları ayrıştırması beklenir. Ayrıştırdıkları bu ifadeleri verilen örneklerle kendi içerisinde tasnif etmeleri sağlanır. Öğrendikleri yazı, kavram ve işaretleri isimlendirmeleri beklenir. Öğrencilere etkileşimli tahta veya basılı materyal üzerinden benzer yazı, işaret ve kavramları bulma, farklı olanı seçme gibi etkinlikler yaptırılabilir. Değerlendirmeler; gözlem formu, kontrol listesi gibi araçlarla; öz ve akran değerlendirme formları, dereceli puanlama anahtarları, açık ve kapalı uçlu sorular ile yapılabilir.

DMUS.II.1.2

Öğrencilerden bildikleri makam isimleri ile ilgili dönüt alınır. Bu süreçte soru cevap tekniği kullanılabilir. Alınan cevaplar doğrultusunda öğrencilere bu isimlere ilişkin bilgiler verilir. Nihavent, kürdilhicazkâr, sultaniyegâh, suzidil, mahur, acemaşiran, muhayyerkürdi vb. şed/göçürülmüş makamlarla alakalı genel bilgiler verilir. Öğrencilerden bu kavramları sözlü olarak ifade etmeleri istenir (**SDB2.1**). Bu bilgiler doğrultusunda bu kavramların ölçütlerini/değişkenlerini belirlemeleri beklenir. Sınıfta makamların ayırt edici özelliklerini gösteren görsel/işitsel/dijital materyaller kullanılabilir. Öğrencilere bu materyaller yardımıyla karar sesi, değiştirici işaretler, güçlü ve yeden perdeleri verilerek ayırt ettirilir. Daha sonra öğrencilerden makamları güçlü ve karar seslerine göre tasnif etmeleri istenir. Ardından bu ölçütleri dikkate alarak makamları değiştirici işaretlerine göre isimlendirmeleri beklenir. Öğrencilere etkileşimli tahta veya basılı materyal üzerinden benzer kavramları bulma, farklı olanı seçme gibi etkinlikler yaptırılabilir. Değerlendirmeler; bilgi kartları, giriş-çıkış kartları, öğrenme günlükleri, gözlem formu, kontrol listesi, öz ve akran değerlendirme formları, açık ve kapalı uçlu sorular gibi araçlarla yapılabilir.

DMUS.II.1.3

Öğrencilerden Zekai Dede hakkında bilgi toplayacağı güvenilirliği kanıtlanmış araçları belirlemeleri istenir. Belirledikleri bu araçlarla Zekai Dede hakkında bilgiler bulmaları beklenir (**DI5.2**). Öğrenciler, eriştikleri bilgileri sınıf ortamında arkadaşlarına sunum yaparak doğrular (**OB1**). Bu aşamada öğrencilerin Zekai Dede ile ilgili broşür veya poster hazırlamaları ve akran öğretimi tekniği ile grup çalışması yapılabilir (**SDB2.1**). Akıllı tahta, sınıf panosu veya kendi oluşturacakları sınıf arşivine bu bilgilerin öğrenciler tarafından kaydedilmesi istenir. Ölçme ve değerlendirme uygulamalarında boşluk doldurma, öz veya akran formları, kavram haritası, öğrenme günlükleri, kısa cevaplı ve açık uçlu soru türlerinden oluşan çalışma yaprağı kullanılabilir.

DMUS. II.1.4

Çeşitli araç gereç ve dijital materyaller aracılığıyla ut ve tef çalgıları gösterilir. Bu çalgıların sesleri çeşitli eserler aracılığıyla dinletilir. Öğrencilerin bu örnekleri dikkatle izlemeleri sağlanır. Bu çalgıların şekil ve icra özellikleri hakkında sorular sorularak merak uyandırılır (**E1.1**). Alınan cevaplar doğrultusunda bu çalgıların şekil ve icra özelliklerine ilişkin bilgiler verilir. Bu çalgıların müzik eserlerinde de farklı ses ve icra şekline sahip oldukları ifade edilir. Öğrencilerden bu çalgıların benzerliklerini belirlemeleri istenir. Daha sonra bu çalgıların farklılıklarını da bulmaları istenir. Bu aşamada “anlam çözümleme tablosu” kullanılabilir. Değerlendirmeler; gözlem formu, kontrol listesi, öz ve akran değerlendirme formları, açık ve kapalı uçlu sorular gibi araçlarla yapılabilir.

DMUS.II.1.5

Musikide kullanılan usul kavramının ne olduğu açıklanır. Tahtaya Türk aksağı usulünün darpları yazılır fakat nasıl vurulduğu gösterilmez. Öğrencilerden usulün darplarını tahmin etmeleri beklenir. Alınan cevaplar doğrultusunda sınıfla birlikte doğru vuruş uygulanır.

Türk aksağı usulü ile ilgili sesli/görüntülü örnekler dinletilir/izletilir. Usulün yapısı, müziksel ifadeleri ve uygulama tekniği olan “sağ el güçlü sol el zayıf şeklinde vurulması” ile ilgili hareketler belirlenir. Bu usulün sağ ve sol el darpları(vuruşları)öğretilir. Sağ ve sol el darplarının öğretilmesinin ardından vuruş uygulamalı olarak gösterilir. Öğrencilerden bir dinî musiki eseri eşliğinde Türk aksağı usulünün bireysel ve grup olarak doğru bir şekilde sergilemeleri istenir **(SDB2.2)**. Grup olarak seslendirmelerde öğrencilerin dayanışma içinde olmaları sağlanır **(E3.7)**. Değerlendirmeler; dereceli puanlama anahtarları, gözlem formu, kontrol listesi gibi araçlar, açık ve kapalı uçlu sorular ile yapılabilir.

DMUS.II.1.6

Nihavent makamından bir eser dinletilerek derse giriş yapılır. Dinletilen eser üzerinden nihavent makamının hangi duyguları hissettirdiği sorulur **(D7.1)**. Alınan cevaplarla konuya giriş için zemin oluşturulur. Nihavent makamının hissettirdiği duygular ile ilgili bilgi verilerek konuya giriş yapılır. Ardından dijital ve basılı materyaller yardımıyla nihavent makamının dizisi, durağı, güçlülüğü gibi özellikleri hakkında bilgi verilir. Bu kavramlar sevgi **(D15.3)** temasını içeren bir eser ile nota üzerinde gösterilir. Daha sonra öğrencilere nihavent makamında eser/eserler verilerek müziksel bileşenler ayırt ettirilir. Öğrencilerin sınıf içerisinde verilen örnekler üzerinden makamın müziksel bileşenlerini açıklamaları istenir. Nihavent makamının anlaşılıp hissettirilmesi için ilahi, ezan, kamet, kaside vb. femimuhsinden örneklerle dinletilebilir. Öğrencilerden eserleri bireysel ve grup olarak doğru şekilde söylemeleri istenir **(SAB10, SDB2.2)**. Grup olarak seslendirmelerde öğrencilerin dayanışma içinde olmaları sağlanır. Yazılı/basılı ve dijital materyaller kullanılarak nihavent makamında bir eserin güçlülüğü, yedenini, karar perdesini, donanım gibi kuramsal bilgileri nota üzerinde gösterilerek eser dinlettirir. Ardından seyir kavramı hatırlatılır ve nihavent makamında kısa bir seyir örneği sergilenir. Öğrencilerden de nihavent makamında en az dört ölçüden oluşan bir seyir yazmaları istenir **(D7.2)**. Öğrenciler, yazdıkları seyirleri seslendirir. Sınıfta oylama yapılarak en çok beğenilen seyir, sınıf tarafından tekrar ettirilir. Değerlendirmeler; dereceli puanlama anahtarları, giriş-çıkış kartları, gözlem formu, kontrol listesi, açık ve kapalı uçlu sorular gibi araçlarla yapılabilir.

FARKLILAŞTIRMA

Zenginleştirme

Seslendirme veya çalgı icra etme yeteneği olan öğrencilerden sınıfta performans sergilemeleri, uygulama ile ilgili öğrenme çıktıları doğrultusunda sesleri veya çalgıları ile bu performansa eşlik etmeleri istenebilir.

Bu süreçte öğrencilerin farklı öğrenme durumlarına göre öğrenme ortamları yeniden tasarlanabilir. Bununla birlikte okul dışı etkinlikler de sürece dâhil edilebilir.

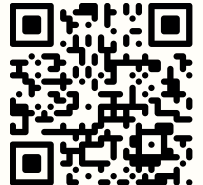
Destekleme

Öğrencilerin hazırbulunuşluk veya öğrenme yöntemleri dikkate alınarak kolay ve anlaşılır yazılı/ görsel/ işitsel materyaller kullanılabilir.

Öğrencilerin öğrenme süreçlerine katılımlarını artırmak için gerekli görsel-işitsel araç gereç hazırlanır ve ortam düzenlemesi yapılır. Öğrenciler seviyelerine uygun düzeyde seslendirilmiş nihavent eserler, video, soru cevap etkinlikleri ile desteklenebilir. Öğrencilerin gruplar hâlinde çalışmaya yönlendirilmesi ve Türk aksağı usulü darplarının-vuruşlarının yaptırılması ayrıca daha fazla rehberlik ve destek sunulmasıyla öğrenme süreçleri desteklenir.

ÖĞRETMEN YANSITMALARI

Programa yönelik görüş ve önerileriniz için karekodu akıllı cihazınıza okutunuz.

2. ÜNİTE: TARİHTEN TINIYA

Ünitede; İslam ülkelerindeki dinî musiki uygulamaları hakkında bilgi toplanabilmesi, Ali Ufki hakkında bilgi toplanabilmesi, Türk din musikisinde kullanılan santur ve rebap çalgılarının karşılaştırılabilmesi, Yürük semai usulüne uygun hareket edilebilmesi ve acemaşiran makamının dinlenebilmesi amaçlanmaktadır.

DERS SAATİ 24

ALAN BECERİLERİ SAB9. Müziksel Dinleme, SAB13. Müziksel Hareket

KAVRAMSAL BECERİLER KB2.6. Bilgi Toplama, KB2.7. Karşılaştırma

EĞİLİMLER E1.1. Merak, E3.7. Sistematiçlik

PROGRAMLAR ARASI BİLEŞENLER

Sosyal-Duygusal Öğrenme Becerileri SDB2.1. İletişim, SDB2.2. İş Birliği

Değerlerimiz D7. Estetik, D15. Sevgi

Okuryazarlık Becerileri OB1. Bilgi Okuryazarlığı, OB2. Dijital Okuryazarlık

DİSİPLİNLER ARASI İLİŞKİLER Biyoloji, Matematik, Müzik, Tarih

BECERİLER ARASI İLİŞKİLER SAB10. Müziksel Söyleme, KB2.7. Karşılaştırma

ÖĞRENME ÇIKTILARI VE SÜREÇ BİLEŞENLERİ

DMUS.II.2.1. İslam ülkelerindeki dinî musiki uygulamaları hakkında bilgi toplayabilme

- a) Diğer İslam ülkelerinde yapılan dinî musiki uygulamaları ile ilgili bilgiye ulaşmak için kullanılacağı araçları belirler.
- b) Diğer İslam ülkelerinde yapılan dinî musiki uygulamaları ile ilgili olay/konu/durum hakkında bilgiler bulur.
- c) Diğer İslam ülkelerinde yapılan dinî musiki uygulamaları ile ilgili ulaşılan bilgileri doğrular.
- ç) Diğer İslam ülkelerinde yapılan dinî musiki uygulamaları ile ilgili ulaşılan bilgileri kaydeder.

DMUS.II.2.2. Türk din musikisine katkı sağlayan Ali Ufki hakkında bilgi toplayabilme

- a) Türk din musikisine katkı sağlayan Ali Ufki hakkında bilgi toplayacağı araçları belirler.
- b) Türk din musikisine katkı sağlayan Ali Ufki hakkında bilgiler bulur.
- c) Türk din musikisine katkı sağlayan Ali Ufki hakkında ulaştığı bilgileri doğrular.
- ç) Türk din musikisine katkı sağlayan Ali Ufki hakkında ulaştığı bilgileri kaydeder.

DMUS.II.2.3. Türk din musikisinde kullanılan santur ve rebap çalgılarını karşılaştırabilme

- a) Türk din musikisinde kullanılan santur ve rebap çalgılarının özelliklerini belirler.
- b) Türk din musikisinde kullanılan santur ve rebap çalgılarının benzerliklerini listeler.
- c) Türk din musikisinde kullanılan santur ve rebap çalgılarının farklılıklarını listeler.

DMUS.II.2.4. Yürük semai usulüne uygun hareket edebilme

- a) Yürük semai usulüne uygun hareketler belirler.
- b) Yürük semai usulüne uygun hareketler sergiler.

DMUS.II.2.5. Acemaşiran makamını dinleyebilme

- a) Acemaşiran makamının müzikal bileşenlerini tanıır.
- b) Acemaşiran makamının müzikal bileşenlerini ayırt eder.
- c) Acemaşiran makamının müzikal bileşenlerini açıklar.

İÇERİK ÇERÇEVESİ

İslam Ülkelerindeki Dinî Musiki Uygulamaları

Musikişinaslar: Ali Ufki

Çalgılar: Santur- Rebap

Usuller: Yürük Semai Usulü

Makamlar: Acemaşiran Makamı

Anahtar Kavramlar

acemaşiran, Ali Ufki, rebap, santur, yürük semai

ÖĞRENME KANITLARI (Ölçme ve Değerlendirme)

Ünitedeki öğrenme çıktıları; gözlem formu, kontrol listesi, öz ve akran değerlendirme formu, bilgi kartları, giriş-çıkış kartları, öğrenme günlükleri, projeler, kavram ağı, kavram haritası, açık ve kapalı uçlu sorular, çalışma yaprağı, dereceli puanlama anahtarı, öz değerlendirme formu kullanılarak değerlendirilebilir.

Öğrencilerin öğrenme sürecine aktif katılımını sağlamak için kullanılan tartışma, grup çalışmaları, problem çözme, beyin fırtınası, gösteri, drama, 3-2-1 kartları, eğitsel oyunlar, müzik analizi gibi yöntemler sonrasında öğrenmelerini değerlendirmek üzere öğrenme günlükleri öz, akran ve grup değerlendirme formları, çalışma yaprakları, kavram haritaları gibi farklı değerlendirme teknikleri kullanılabilir.

Alana ilişkin soyut kavramların somutlaştırılması, öğrencilerin müzikal içerikleri daha iyi anlamalarını sağlamak adına kavram haritası, kavram ağı, anlam çözümleme tablosu, kavram karikatürleri gibi araçlardan yararlanılarak öğretmenlerin kavram yanılgıları ya da yanlış öğrenmeleri saptamaları, öğrencilerin verdikleri dönütlerle süreç değerlendirme yapmaları sağlanabilir.

Sınıf dışı öğrenme ortamları ile sunulan yeni öğrenme yaşantıları, öğrenme günlükleri, giriş-çıkış kartları, bilgi kartları gibi değerlendirme araçları yoluyla öğrencilerin edindikleri yaşantılara yönelik farkındalıklarını artırarak öğrenmelerini pekiştirmeleri sağlanabilir.

Performans Görevi: Yürük semai usulü hakkında performans görevi verilebilir. Bu performans görevi; tahlilin yeterliliği, dil ve anlatım kurallarına uyma, raporlaştırma ölçütlerine göre öz değerlendirme formu ve dereceli puanlama anahtarı ile değerlendirilebilir.

Sonuç değerlendirmede bireysel ya da grup çalışmalarına dayalı performans görevleri kullanılabilir. Sonuç değerlendirme gibi yazılı yoklamalar, projeler de kullanılabilir.

ÖĞRENME-ÖĞRETME YAŞANTILARI

Temel Kabuller

Öğrencilerin Türk musikisinin temel kavramları ve tarihsel süreci hakkında bilgi sahibi oldukları kabul edilmektedir.

Ön Değerlendirme Süreci

Öğrencilerin dinî musikinin tarihî gelişimi, genel makam ve usullerle ilgili hazırbulunuşluk düzeylerinin tespitinde hazırlık soruları, materyal ve çeşitli etkinliklerden faydalanılır.

Dinî musikinin tarihî gelişimi, genel makam ve usullerle ilgili sahip oldukları bilgileri belirlemek amacıyla, derse başlamadan önce yapılandırılmış kısa cevaplı bir ön bilgi formu uygulanabilir. Bu formda, öğrencilerden tanıdıkları bestekâr isimlerini, bildikleri makam ve usulleri ve bu kavramları daha önce nerede duyduklarını belirtmeleri istenebilir. Sonuç değerlendirmede performans görevi kullanılabilir.

Köprü Kurma

Ortak kültüre sahip insanların yaşamsal farklılıkları ile İslam ülkelerindeki dinî musiki uygulamaları ve icra farklılıkları benzetilerek bağlantı kurulabilir.

Öğrenme-Öğretme Uygulamaları

DMUS.II.2.1

Derse başlamadan önce, farklı İslam ülkelerine ait kısa dinî musiki örneklerinden bir derleme hazırlanabilir. Bu derleme için dijital araçlar veya güvenilir bir müzik platformu kullanılabilir. Öğrencilerden gözlerini kapatarak bu ezgileri dinlemeleri ve bu esnada hissettiklerini düşünmeleri istenebilir. Dinletin ardından şu sorular sorularak öğrenciler duygularını ve ilk izlenimlerini paylaşmaya teşvik edilir. Ardından İslam ülkelerinde müziğin yeri ve önemi hakkındaki öğrencilerin düşünceleri sorularak zihin haritası oluşturulabilir. Zihin haritasında ortaya çıkan temalar (örneğin manevi huzur, ibadet, birlik duygusu) konuşularak dinî musikinin amaçları birlikte çıkarılabilir. Bu çıkarımlardan yola çıkılarak farklı İslam ülkelerindeki dinî müziğin benzerlik ve farklılıklarına dair kısa bir açıklama yapılabilir.

Öğrenciler, diğer İslam ülkelerinde yapılan dinî musiki uygulamaları ile ilgili bilgiye ulaşmak için kullanacağı araçları belirler **(OB2)**. Diğer İslam ülkelerinde yapılan dinî musiki uygulamaları ile ilgili olay/konu/durum hakkında bilgiler bulur. Diğer İslam ülkelerinde yapılan dinî musiki uygulamaları ile ilgili ulaşılan bilgileri sınıf ortamında gruplar hâlinde sunum yaparak doğrularlar **(SDB2.2)**. Ardından akıllı tahta, sınıf panosu veya kendi oluşturacakları sınıf arşivine bu bilgilerin öğrenciler tarafından kaydedilmesi istenir. Ölçme ve değerlendirme uygulamalarında öğrenme günlükleri, projeler, öz veya akran formları, doğru-yanlış, kısa cevaplı ve açık uçlu soru türlerinden oluşan çalışma yaprağı kullanılabilir.

DMUS.II.2.2

Öğrencilerden Ali Ufki hakkında bilgi toplayacağı güvenilirliği kanıtlanmış araçları belirlemele-ri istenir **(OB2)**. Belirledikleri bu araçlarla Ali Ufki hakkında bilgiler bulmaları beklenir **(D15.2)**. Öğrenciler, eriştikleri bilgileri sınıf ortamında arkadaşlarına sunum yaparak doğrular **(OB1)**. Bu aşamada Ali Ufki ile ilgili broşür veya poster hazırlamaları beklenir ve akran öğretimi tekniği ile grup çalışması yaptırılabilir **(SDB2.1)**. Akıllı tahta, sınıf panosu veya kendi oluşturacakları sınıf arşivine bu bilgilerin öğrenciler tarafından kaydedilmesi istenir. Ölçme ve değerlendirme uygulamalarında dereceli puanlama anahtarları, öz veya akran formları, doğru-yanlış, kısa cevaplı ve açık uçlu soru türlerinden oluşan çalışma yaprağı kullanılabilir.

DMUS.II.2.3

Öğrencilere çeşitli araç gereç ve dijital materyaller aracılığıyla santur ve rebap çalgıları gösterilir. Bu çalgıların sesleri çeşitli eserler aracılığıyla dinletilir. Öğrencilerin bu örnekleri dikkatle izlemeleri sağlanır. Bu çalgıların şekil ve icra özellikleri hakkında sorular sorularak merak uyandırılır **(E1.1)**. Alınan cevaplar doğrultusunda öğrencilere bu çalgıların şekil ve icra özelliklerine ilişkin bilgiler verilir. Bu çalgıların müzik eserlerinde de farklı ses ve icra şekline sahip oldukları ifade edilir. Öğrencilerden bu çalgıların benzerliklerini belirlemeleri istenir. Daha sonra bu çalgıların farklılıklarını da bulmaları istenir. Bu aşamada “anlam çözümleme tablosu” kullanılabilir. Değerlendirmeler; anlam çözümleme tablosu, giriş-çıkış kartları, gözlem formu, kontrol listesi gibi araçlarla yapılabilir.

DMUS.II.2.4

Derse ritmin sağlık, insan vücudu ve yaşantısındaki etkileriyle alakalı sorular sorularak başlanabilir. Öğrencilerden gelen yanıtlar kullanılarak ritmin öneme değinilebilir. Ritmin gerekliliği ile ilgili konular anlatılarak öğrencilerin ilgisi çekilebilir. Konu ile ilgili öğrencilere beyin fırtınası yaptırılabilir. Öğrencilerden gelen yanıtlar üzerinden müzikteki ritim kalıplarının tıpkı kalp atışı gibi düzenli ve belirli bir yapı içinde olması gerektiği anlatılabilir. Usulün yapısı, müziksel ifadeleri ve uygulama tekniği olan “sağ el güçlü sol el zayıf şeklinde vurulması” hakkında bilgiler verilir. Öğrencilerden, yürük semai usulünü örnekleyen bir ritim icrası videosu hazırlamaları istenir. Bu çalışmada öğrenciler, elleriyle veya enstrümanlarla usulün vurgularını doğru ve düzenli şekilde çalmalı; ardından usulün yapısını kısa bir anlatım ile açıklamalıdır. Performans görevi, uygulama yeterliliği, ritmik doğruluk, açıklamanın anlatım gücü gibi ölçütlerle öz değerlendirme formu ve dereceli puanlama anahtarı kullanılarak puanlanır. Bu usulün sağ ve sol el darpları (vuruşları) öğretilir. Sağ ve sol el darplarının öğretilmesinin ardından vuruşlar uygulamalı olarak gösterilir. Öğrencilerden bir dinî musiki eseri eşliğinde yürük semai usulünü bireysel ve grup olarak doğru bir şekilde uygulamaları istenir **(SDB2.1)**. Grup olarak seslendirmelerde öğrencilerin dayanışma içinde olmaları sağlanır **(E3.7)**. Değerlendirmeler; öz, akran ve grup değerlendirme formu, gözlem formu, kontrol listesi gibi araçlarla yapılabilir.

DMUS.II.2.5

Çargah makamı hakkında bilgiler verilerek öğrencinin hazırbulunuşluğu kontrol edilir. Acemaşiran ve çargâh makamına örnek iki eser dinletilir ve bu eserler arasında benzerlik olup olmadığı sorulur **(KB2.7)**. Ardından dijital ve basılı materyaller yardımıyla acemaşiran makamının dizisi, durağı, güçlüsü gibi özellikleri hakkında bilgi verilir. Bu kavramlar bir eser ile nota üzerinde gösterilir. Acemaşiran makamının anlaşılıp hissettirilmesi için ilahî, ezan, kamet, kaside vb. femî-muhsinden örnekler dinletilebilir. Öğrencilerden eserleri bireysel ve grup olarak doğru şekilde söylemeleri istenir **(SAB10)**. Grup olarak seslendirmelerde öğrencilerin dayanışma içinde olmaları sağlanır **(E3.7)**. Yazılı/basılı ve dijital materyaller kullanılarak nihavent makamında bir eserin güçlüsü, yedeni, karar perdesi, donanım gibi kuramsal bilgileri nota üzerinde gösterilerek eser dinlettirir. Ardından seyir kavramı hatırlatılır ve acemaşiran makamında kısa bir seyir örneği sergilenir. Öğrencilerden de acemaşiran makamında en az dört ölçüden oluşan bir seyir yazmaları istenir **(D7.2)**. Öğrenciler, yazdıkları seyirleri seslendirir. Sınıfta oylama yapılarak en çok beğenilen seyir, sınıf tarafından tekrar ettirilir. Değerlendirmeler; dereceli puanlama anahtarları, gözlem formu, kontrol listesi gibi araçlarla yapılabilir.

FARKLILAŞTIRMA**Zenginleştirme**

Seslendirme veya çalgı icra etme yeteneği olan öğrencilerden sınıfta performans sergilemeleri, uygulama ile ilgili öğrenme çıktıları doğrultusunda sesleri veya çalgıları ile bu performansla eşlik etmeleri istenebilir.

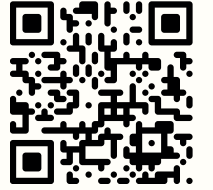
Destekleme

Öğrencilerin hazırbulunuşluk veya öğrenme yöntemleri dikkate alınarak kolay ve anlaşılır yazılı/ görsel/ işitsel materyaller kullanılabilir.

Öğrencilerin öğrenme süreçlerine katılımlarını artırmak için gerekli görsel-işitsel araç gereç hazırlanır ve ortam düzenlemesi yapılır. Öğrenciler seviyelerine uygun düzeyde seslendirilmiş basit acemaşiran eserler, İslam ülkelerinde yapılan farklı musiki uygulamaları ile ilgili videolar, soru cevap etkinlikleri ile desteklenebilir. Öğrencilerin gruplar hâlinde çalışmaya yönlendirilmesi ve yürük semai usulü darplarının-vuruşlarının yaptırılması ayrıca daha fazla rehberlik ve destek sunulmasıyla öğrenme süreçleri desteklenir.

**ÖĞRETMEN
YANSITMALARI**

Programa yönelik görüş ve önerileriniz için karekodu akıllı cihazınıza okutunuz.

3. ÜNİTE: FORMDAN MÜSİKİYE

Ünitede; Türk din musikisinde kullanılan formlarının sınıflanabilmesi, Hafız Post hakkında bilgi toplanabilmesi, Türk din musikisinde kullanılan mey ve bağlama çalgılarının karşılaştırılabilmesi, devrihindi usulüne uygun hareket edilebilmesi ve muhayyerkürdi makamının dinlenebilmesi amaçlanmaktadır.

DERS SAATİ 20

ALAN BECERİLERİ SAB9. Müziksel Dinleme, SAB13. Müziksel Hareket

KAVRAMSAL BECERİLER KB2.5. Sınıflandırma, KB2.6. Bilgi Toplama, KB2.7. Karşılaştırma

EĞİLMİLER E1.1. Merak, E2.2. Sorumluluk, E3.7. Sistematiçlik

PROGRAMLAR ARASI BİLEŞENLER

Sosyal-Duygusal Öğrenme Becerileri SDB2.1. İletişim, SDB2.2. İş Birliğı

Değerlerimiz D7. Estetik, D15. Sevgi

Okuryazarlık Becerileri OB1. Bilgi Okuryazarlığı, OB2. Dijital Okuryazarlık

DİSİPLİNLER ARASI İLİŞKİLER Matematik, Müzik, Tarih, Türk dili ve edebiyatı

BECERİLER ARASI İLİŞKİLER SAB10. Müziksel Söyleme

ÖĞRENME ÇIKTILARI VE SÜREÇ BİLEŞENLERİ

DMUS.II.3.1. Türk din musikisinde kullanılan formları sınıflandırabilme

- a) Türk din musikisinde kullanılan diğer formlara ilişkin değişkenleri/ölçütleri belirler.
- b) Türk din musikisinde kullanılan diğer formları ayırıştırır.
- c) Türk din musikisinde kullanılan diğer formları tasnif eder.
- ç) Türk din musikisinde kullanılan diğer formları etiketler.

DMUS.II.3.2. Türk din musikisine katkı sağlayan Hafız Post hakkında bilgi toplayabilme

- a) Türk din musikisine katkı sağlayan Hafız Post hakkında bilgi toplayacağı araçları belirler.
- b) Türk din musikisine katkı sağlayan Hafız Post hakkında bilgiler bulur.
- c) Türk din musikisine katkı sağlayan Hafız Post hakkında ulaştığı bilgileri doğrular.
- ç) Türk din musikisine katkı sağlayan Hafız Post hakkında ulaştığı bilgileri kaydeder.

DMUS.II.3.3. Türk din musikisinde kullanılan mey ve bağlama çalgılarını karşılaştırabilme

- a) Türk din musikisinde kullanılan mey ve bağlama çalgıların özelliklerini belirler.
- b) Türk din musikisinde kullanılan mey ve bağlama çalgıların benzerliklerini listeler.
- c) Türk din musikisinde kullanılan mey ve bağlama çalgıların farklılıklarını listeler.

DMUS. II.3.4. Devrihindi usulüne uygun hareket edebilme

- a) Devrihindi usulüne uygun hareketler belirler.
- b) Devrihindi usulüne uygun hareketler sergiler.

DMUS. II.3.5. Muhayyerkürdi makamını dinleyebilme

- a) Muhayyerkürdi makamının müzikal bileşenlerini tanıır.
- b) Muhayyerkürdi makamının müzikal bileşenlerini ayırt eder.
- c) Muhayyerkürdi makamının müzikal bileşenlerini açıklar.

İÇERİK ÇERÇEVESİ

Türk Din Musikisinde Kullanılan Formlar

Musikişinaslar: Hafız Post

Çalgılar: Mey ve Bağlama

Usuller: Devrihindi Usulü

Makamlar: Muhayyerkürdi Makamı

Anahtar Kavramlar

bağlama, devrihindi, form, mey, muhayyerkürdi

ÖĞRENME KANITLARI (Ölçme ve Değerlendirme)

Ünitedeki öğrenme çıktıları; gözlem formu, kontrol listesi, öz ve akran değerlendirme formu, bilgi kartları, giriş-çıkış kartları, öğrenme günlükleri, projeler, kavram ağı, kavram haritası, açık ve kapalı uçlu sorular, çalışma yaprağı, dereceli puanlama anahtarı, öz değerlendirme formu kullanılarak değerlendirilebilir.

Öğrencilerin öğrenme sürecine aktif katılımını sağlamak için kullanılan tartışma, grup çalışmaları, problem çözme, beyin fırtınası, gösteri, drama, 3-2-1 kartları, eğitsel oyunlar, müzik analizi gibi yöntemler sonrasında öğrenmelerini değerlendirmek üzere öğrenme günlükleri öz, akran ve grup değerlendirme formları, çalışma yaprakları, kavram haritaları gibi farklı değerlendirme teknikleri kullanılabilir.

Alana ilişkin soyut kavramların somutlaştırılması, öğrencilerin müzikal içerikleri daha iyi anlamalarını sağlamak adına kavram haritası, kavram ağı, anlam çözümleme tablosu, kavram karikatürleri gibi araçlardan yararlanılarak öğretmenlerin kavram yanılgıları ya da yanlış öğrenmeleri saptamaları, öğrencilerin verdikleri dönütlerle süreç değerlendirme yapmaları sağlanabilir.

Sınıf dışı öğrenme ortamları ile sunulan yeni öğrenme yaşantıları, öğrenme günlükleri, giriş-çıkış kartları, bilgi kartları gibi değerlendirme araçları yoluyla öğrencilerin edindikleri yaşantılara yönelik farkındalıklarını artırarak öğrenmelerini pekiştirmeleri sağlanabilir.

Performans Görevi: Mey ve bağlama çalgıları hakkında performans görevi verilebilir. Bu performans görevi; tahlilin yeterliliği, dil ve anlatım kurallarına uyma, raporlaştırma ölçütlerine göre öz değerlendirme formu ve dereceli puanlama anahtarı ile değerlendirilebilir.

Sonuç değerlendirmede bireysel ya da grup çalışmalarına dayalı performans görevleri kullanılabilir. Sonuç değerlendirme formu ve dereceli puanlama anahtarı ile değerlendirilebilir.

ÖĞRENME-ÖĞRETME YAŞANTILARI

Temel Kabuller

Öğrencilerin Türk musikisi formları hakkında bilgi sahibi oldukları kabul edilmektedir.

Ön Değerlendirme Süreci

Öğrencilerin dinî musiki içerisinde yer alan ve günlük hayatta kullanılan formlar ile genel makam ve usullere ilişkin hazırbulunuşluk düzeyleri, hazırlık soruları, materyaller ve çeşitli etkinlikler aracılığıyla belirlenir.

Bunun için günlük hayatta kullanılan dinî musiki formlarına dair bilgi düzeyi, "ön test" ve "müzik anketi" ile ölçülebilir. Öğrencilerden bu formları nerede duyduklarına, hangi ortamda karşılaştıklarına dair kısa bir yanıt yazmaları istenebilir. Sonuç değerlendirmede performans görevi kullanılabilir.

Köprü Kurma

Bir konser etkinliğinden yola çıkılabilir. Şef, korist, solist ve sazlar gibi bütünlüğü oluşturan parçalardan meydana gelen bu yapının kendi içindeki organize uyumu vurgulanarak musikideki form ve bölümlerle köprü kurulabilir.

Öğrenme-Öğretme Uygulamaları

DMUS.II.3.1

Soru cevap tekniği ile Türk din musikisinden bildikleri/kullandıkları form isimleri sorularak öğrencide merak uyandırılır (**E1.1**). Alınan cevaplar doğrultusunda öğrencilere mersiye, nevbet, deyiş, nefes, zikir, semah, tesbih ile ilgili bilgiler verilir. Öğrencilerden bu kavramları sözlü olarak ifade etmeleri istenir. Bu bilgiler doğrultusunda bu formların ölçütlerini/değişkenlerini belirlemeleri beklenir. Sınıfta formların ayırt edici özelliklerini gösteren görsel/işitsel/dijital materyaller kullanılabilir. Verilen materyaller yardımıyla öğrencilerin formları tasnif etmeleri istenir. Ardından öğrencilerin kullanım alanlarını dikkate alarak formları isimlendirmeleri beklenir. Öğrencilere etkileşimli tahta veya basılı materyal üzerinden benzer kavramları bulma, farklı olanı seçme gibi etkinlikler yaptırılabilir. Değerlendirmeler; bilgi kartları, giriş-çıkış kartları, öğrenme günlükleri, gözlem formu, kontrol listesi gibi araçlarla yapılabilir.

DMUS.II.3.2

Öğrencilerden Hafız Post hakkında bilgi toplayacağı güvenilirliği kanıtlanmış araçları belirlemeleri istenir **(OB2)**. Belirledikleri bu araçlarla Hafız Post hakkında bilgiler bulmaları beklenir **(D15.2)**. Öğrenciler, eriştikleri bilgileri sınıf ortamında arkadaşlarına sunum yaparak doğrular **(OB1, E2.2)**. Bu aşamada öğrencilerin Hafız Post ile ilgili hazırladıkları dijital sunumu okul sitesinde paylaşmaları istenebilir ve akran öğretimi tekniği ile grup çalışması yaptırılabilir **(SDB2.1)**. Akıllı tahta, sınıf panosu veya kendi oluşturacakları sınıf arşivine bu bilgilerin öğrenciler tarafından kaydedilmesi istenir. Ölçme ve değerlendirme uygulamalarında dereceli puanlama anahartları, kontrol listesi, öz veya akran formları, kısa cevaplı ve açık uçlu soru türlerinden oluşan çalışma yaprağı kullanılabilir.

DMUS.II.3.3

Öğrencilere çeşitli araç gereç ve dijital materyaller aracılığıyla mey ve bağlama çalgıları gösterilir. Bu çalgıların sesleri çeşitli eserler aracılığıyla dinletilir. Öğrencilerin bu örnekleri dikkatle izlemeleri sağlanır. Bu çalgıların şekil ve icra özellikleri hakkında sorular sorularak merak uyandırılır **(E1.1)**. Alınan cevaplar doğrultusunda öğrencilere bu çalgıların şekil ve icra özelliklerine ilişkin bilgiler verilir. Bu çalgıların müzik eserlerinde de farklı ses ve icra şekline sahip oldukları ifade edilir. Öğrencilerden bu çalgıların benzerliklerini belirlemeleri istenir. Daha sonra bu çalgıların farklılıklarını da bulmaları istenir. Bu aşamada “anlam çözümleme tablosu” kullanılabilir. Öğrencilerin performans görevi için sunum hazırlamaları istenir. Sunumda çalgıların tarihçesi, yapısal özellikleri, icra alanları ve dinî musikiyle ilişkileri yer almalıdır. Sunum sürecinde öğrencilerin hem görsel hem işitsel unsurları etkili biçimde kullanmaları beklenir. Performans görevi; içerik zenginliği, sunum becerisi, bilgi doğruluğu gibi kriterlerle değerlendirilir. Değerlendirmeler; anlam çözümleme tablosu, gözlem formu, kontrol listesi, açık ve kapalı uçlu soruları gibi araçlarla yapılabilir.

DMUS.II.3.4

Devrihindi usulünün kelime anlamı ve geleneksel kullanımları hakkında bilgiler verilir. Her usulün kendine özgü darplarının olduğu söylenir. Musikide kullanılan usul kavramının ne olduğu hatırlatılır. Devrihindi usulü ile ilgili sesli/görüntülü örnekler dinletilir/izletilir. Usulün yapısı, müziksel ifadeleri ve uygulama tekniği olan “sağ el güçlü sol el zayıf şeklinde vurulması” ile ilgili hareketler belirlenir. Bu usulün sağ ve sol el darpları (vuruşları) öğretilir. Sağ ve sol el darplarının öğretilmesinin ardından vuruşlar uygulamalı olarak gösterilir. Öğrencilerden bir dinî musiki eseri eşliğinde devrihindi usulünü bireysel ve grup olarak doğru bir şekilde sergilemeleri istenir **(SDB2.2)**. Grup olarak seslendirmelerde öğrencilerin dayanışma içinde olmaları sağlanır **(E3.7)**. Değerlendirmeler; kavram haritası, kavram ağı, gözlem formu, kontrol listesi, açık ve kapalı uçlu sorular gibi araçlarla yapılabilir.

DMUS.II.3.5

Öğrencilerden çeşitli duyguları ifade eden kısa makam örnekleri arasında muhayyerkürdi makamının hangisi olduğunu tahmin etmeleri istenir. Öğrenciler arasında küçük gruplar oluşturularak onlara farklı makamlardan örnekler dinletilir ve gruptakilerin muhayyerkürdi makamının farklılığını bulmaları istenir. Bu, öğrencilerin dikkatini çeker ve onları muhayyerkürdi makamını tanıma konusunda motive eder.

Ardından dijital ve basılı materyaller yardımıyla muhayyerkürdi makamının dizisi, durağı, güçlü-sü gibi özellikleri hakkında bilgi verilir. Bu kavramlar bir eser ile nota üzerinde gösterilir. Muhayyerkürdi makamının anlaşılıp hissettirilmesi için ezan, kamet, kaside veya sevgi **(D15.3)** konusu ilgili ilahi vb. femimuhsinden örneklerle dinletilebilir. Daha sonra öğrencilere muhayyerkürdi makamında eser/eserler verilerek müziksel bileşenler ayırt ettirilir. Sınıf içerisinde verilen örnekler üzerinden makamın müziksel bileşenlerini açıklamaları istenir. Öğrencilerden eserleri bireysel ve grup olarak doğru şekilde söylemeleri istenir **(SDB2.2)**. Grup olarak seslendirmelerde öğrencilerin dayanışma içinde olmaları sağlanır **(SAB10)**. Ardından seyir kavramı hatırlatılır ve muhayyerkürdi makamında kısa bir seyir örneği sergilenir. Öğrencilerden de muhayyerkürdi makamında en az dört ölçüden oluşan bir seyir yazmaları istenir **(D7.2)**. Öğrenciler, yazdıkları seyirleri seslendirir. Sınıfta oylama yapılarak en çok beğenilen seyir sınıf tarafından tekrar ettirilir. Değerlendirmeler; öz, akran ve grup değerlendirme formu, öğrenme günlükleri, gözlem formu, kontrol listesi, açık ve kapalı uçlu soru gibi araçlarla yapılabilir.

FARKLILAŞTIRMA

Zenginleştirme

Seslendirme veya çalgı icra etme yeteneği olan öğrencilerden sınıfta performans sergilemeleri, uygulama ile ilgili öğrenme çıktıları doğrultusunda sesleri veya çalgıları ile bu performansa eşlik etmeleri istenebilir.

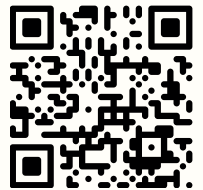
Destekleme

Öğrencilerin hazırbulunuşluk veya öğrenme yöntemleri dikkate alınarak kolay ve anlaşılır yazılı/görsel/işitsel materyaller kullanılabilir.

Öğrencilerin öğrenme süreçlerine katılımlarını artırmak için gerekli görsel-işitsel araç gereç hazırlanır ve ortam düzenlemesi yapılır. Öğrenciler seviyelerine uygun düzeyde seslendirilmiş muhayyerkürdi eserler, video, Türk din musikisinde kullanılan formlar ile ilgili soru cevap etkinlikleri ile desteklenebilir. Öğrencilerin gruplar hâlinde çalışmaya yönlendirilmesi ve devri hindi usulü darplarının-vuruşlarının yaptırılması ayrıca daha fazla rehberlik ve destek sunulmasıyla öğrenme süreçleri desteklenir.

ÖĞRETMEN YANSITMALARI

Programa yönelik görüş ve önerileriniz için karekodu akıllı cihazınıza okutunuz.

DİNİ MÜSİKİ DERSİ III

1. ÜNİTE: YAZIDAN MAKAMA

Ünitede; Türk musikisinde kullanılan yazı, işaret ve kavramlarının sınıflandırılabilmesi, Dini musikide kullanılan bileşik (mürekkebi) makamların sınıflandırılabilmesi, Cinuçen Tanrıkorur hakkında bilgi toplanabilmesi, farklı kültürlere ait musiki çalgılarından erhu ve viyolonsel in karşılaştırılabilmesi, düyek ve müsemmen usullerine uygun hareket edilebilmesi, segâh makamını dinleyebilmesi amaçlanmaktadır.

DERS SAATİ 24

ALAN BECERİLERİ SAB9. Müziksel Dinleme, SAB13. Müziksel Hareket

KAVRAMSAL BECERİLER KB2.5. Sınıflandırma, KB2.6. Bilgi Toplama, KB2.7. Karşılaştırma

EĞİLİMLER E3.3. Yaratıcılık, E3.7. Sistemati klik

PROGRAMLAR ARASI BİLEŞENLER

Sosyal-Duygusal Öğrenme Becerileri SDB2.1. İletişim, SDB2.2. İş Birliği

Değerlerimiz D7. Estetik, D15. Sevgi

Okuryazarlık Becerileri OB1. Bilgi Okuryazarlığı, OB2. Dijital Okuryazarlık

DİSİPLİNLER ARASI İLİŞKİLER

Matematik, Müzik, Tarih, Türk dili ve edebiyatı

BECERİLER ARASI İLİŞKİLER

KB2.3. Özetleme, KB2.16. Muhakeme (Akıl Yürütme), KB2.14. Yorumlama, KB2.20. Sentezleme, SBAB11.2. Tablo, Grafik, Şekil ve/veya Diyagram Okuma ve Yorumlama, SAB10. Müziksel Söyleme

ÖĞRENME ÇIKTILARI VE SÜREÇ BİLEŞENLERİ

DMUS.III.1.1. Türk musikisinde kullanılan temel yazı, işaret ve kavramları sınıflandırabilme

- a) Türk musikisinde kullanılan temel yazı, işaret ve kavramlara ilişkin değişkenleri/ölçütleri belirler.
- b) Türk musikisinde kullanılan temel yazı, işaret ve kavramları ayırıştırır.
- c) Türk musikisinde kullanılan temel yazı, işaret ve kavramları tasnif eder.
- ç) Türk musikisinde kullanılan yazı, işaret ve kavramları etiketler.

DMUS.III.1.2. Dinî musikide kullanılan bileşik (mürekkeb) makamları sınıflandırabilme

- a) Dinî musikide kullanılan bileşik (mürekkeb) makamlara ilişkin değişkenleri/ölçütleri belirler.
- b) Dinî musikide kullanılan bileşik (mürekkeb) makamları ayırıştırır.
- c) Dinî musikide kullanılan bileşik (mürekkeb) makamları tasnif eder.
- ç) Dinî musikide kullanılan bileşik (mürekkeb) makamları etiketler.

DMUS.III.1.3. Türk din musikisine katkı sağlayan Cinuçen Tanrıkörur hakkında bilgi toplayabilme

- a) Türk din musikisine katkı sağlayan Cinuçen Tanrıkörur hakkında bilgi toplayacağı araçları seçer.
- b) Türk din musikisine katkı sağlayan Cinuçen Tanrıkörur hakkında bilgiler bulur.
- c) Türk din musikisine katkı sağlayan Cinuçen Tanrıkörur hakkında ulaştığı bilgileri doğrular.
- ç) Türk din musikisine katkı sağlayan Cinuçen Tanrıkörur hakkında ulaştığı bilgileri kaydeder.

DMUS.III.1.4. Farklı kültürlere ait musiki çalgılarından erhu ve viyolonsel karşılaştırabilme

- a) Farklı kültürlere ait erhu ve viyolonsel çalgılarının özelliklerini tanır.
- b) Farklı kültürlere ait erhu ve viyolonsel çalgılarının benzerliklerini listeler.
- c) Farklı kültürlere ait erhu ve viyolonsel çalgılarının farklılıklarını listeler.

DMUS.III.1.5. Düyek ve müsemmen usullerine uygun hareket edebilme

- a) Düyek ve müsemmen usullerine uygun hareketler belirler.
- b) Düyek ve müsemmen usullerine uygun hareketler sergiler.

DMUS.III.1.6. Segâh makamını dinleyebilme

- a) Segâh makamının müzikal bileşenlerini tanır.
- b) Segâh makamının müzikal bileşenlerini ayırt eder.
- c) Segâh makamının müzikal bileşenlerini açıklar.

İÇERİK ÇERÇEVESİ

Türk Musikisinde Kullanılan Yazı, İşaret ve Kavramlar
Bileşik (mürekkeb) Makamlar
Musikişinaslar: Cinuçen Tanrıkörur
Çalgılar: Erhu ve Viyolonsel
Usuller: Düyek Usulü ve Müsemmen Usulü
Makamlar: Segâh Makamı

Anahtar Kavramlar

düyek, erhu, müsemmen segâh, viyolonsel

ÖĞRENME KANITLARI (Ölçme ve Değerlendirme)

Ünitedeki öğrenme çıktıları; gözlem formu, kontrol listesi, öz ve akran değerlendirme formu, bilgi kartları, giriş-çıkış kartları, öğrenme günlükleri, projeler, kavram ağı, kavram haritası, açık ve kapalı uçlu sorular, çalışma yaprağı, dereceli puanlama anahtarı, öz değerlendirme formu kullanılarak değerlendirilebilir.

Öğrencilerin öğrenme sürecine aktif katılımını sağlamak için kullanılan tartışma, grup çalışmaları, problem çözme, beyin fırtınası, gösteri, drama, 3-2-1 kartları, eğitsel oyunlar, müzik analizi gibi yöntemler sonrasında öğrenmelerini değerlendirmek üzere öğrenme günlükleri öz, akran ve grup değerlendirme formları, çalışma yaprakları, kavram haritaları gibi farklı değerlendirme teknikleri kullanılabilir.

Alana ilişkin soyut kavramların somutlaştırılması, öğrencilerin müzikal içerikleri daha iyi anlamalarını sağlamak adına kavram haritası, kavram ağı, anlam çözümleme tablosu, kavram karikatürleri gibi araçlardan yararlanılarak öğretmenlerin kavram yanılgıları ya da yanlış öğrenmeleri saptamaları, öğrencilerin verdikleri dönütlerle süreç değerlendirme yapmaları sağlanabilir.

Sınıf dışı öğrenme ortamları ile sunulan yeni öğrenme yaşantıları, öğrenme günlükleri, giriş-çıkış kartları, bilgi kartları gibi değerlendirme araçları yoluyla öğrencilerin edindikleri yaşantılara yönelik farkındalıklarını artırarak öğrenmelerini pekiştirmeleri sağlanabilir.

Performans Görevi: Segâh makamı hakkında performans görevi verilebilir. Bu performans görevi "tahlilin yeterliliği, dil ve anlatım kurallarına uyma, raporlaştırma" ölçütlerine göre öz değerlendirme formu ve dereceli puanlama anahtarı ile değerlendirilebilir.

Sonuç değerlendirmede bireysel ya da grup çalışmalarına dayalı performans görevleri kullanılabilir. Sonuç değerlendirme gibi yazılı yoklamalar, projeler de kullanılabilir.

ÖĞRENME-ÖĞRETME YAŞANTILARI

Temel Kabuller

Öğrencilerin temel müzik yazı, işaret ve kavramları; ezan, ilahi, kamet gibi konular hakkında diğer derslerden bilgi sahibi oldukları kabul edilmektedir.

Ön Değerlendirme Süreci

Öğrencilerin dinî musiki, yazı, işaret, kavram, makam, usul konularıyla ilgili hazırbulunuşluk düzeylerinin tespitinde hazırlık soruları, materyal ve çeşitli etkinliklerden faydalanılır.

Yazı, işaret, kavram, makam ve usullere ilişkin ön bilgi değerlendirmesi için "ikili grup çalışması" yapılabilir. Öğrenciler birbirine kısa sorular sorarak hazırbulunuşluklarını kontrol edilebilir. Öğretmen bu etkileşimleri gözlemleyerek genel seviye analizi yapabilir. Sonuç değerlendirmede performans görevi kullanılabilir.

Köprü Kurma

Misafir ağırlama, tiyatro, edebi yazılar vb. peşrev, fasıl, saz semaisi gibi kavramlar arasında köprü kurulabilir.

Öğrenme-Öğretme Uygulamaları

DMUS.III.1.1

Öğrencilerin önceden öğrendikleri kabul edilen müzik yazı ve işaretleri ile Türk musikisinde kullanılan yazı, işaret ve kavramlar arasında ilişkilendirme yapılır. Çeşitli araç gereç ve dijital materyaller aracılığıyla Türk musikisinde kullanılan bileşik makam, taksim, fasıl, medhal, peşrev, saz semaisi gibi kavramların isimleri tahtaya yazılarak bu kelimelerin ne anlama geldikleri sorulur. Alınan cevaplar doğrultusunda öğrencilere gösterilen bu kavramların özelliklerine ilişkin bilgiler verilir. Öğrenciler dersle ilgili somut örnekleri inceler. Üzerinde tartışarak bu örneklerin ortak özelliklerini ve aralarındaki ilişkileri belirlerler. Farklı yazı, işaret ve kavramlar karşılaştırılarak bunların benzerlik ve farklılıklarının belirlenmeleri sağlanır. Öğretmen tarafından "soru-cevap tekniği" kullanılabilir. Öğrencilerden bu kavramların özelliklerini sözlü olarak ifade etmeleri istenir (**SDB2.1**). Öğrencilere bileşik makam, taksim, fasıl, medhal, peşrev ve saz semaisi kavramlarını içeren işitsel örnekler sunulur.

Öğrencilerin kavramları daha iyi anlaması için konu ile alakalı sorular sorulabilir.

Bu yöntemlerle öğrencilerin Türk müziğinde kullanılan bu yazı, işaret ve kavramları ayrıntılı bir şekilde analiz ederek ayrıştırması beklenir **(KB2.3, OB1)**. Tasnif yaparken çeşitli sorular yöneltiler.

Öğrencilerden öğrendikleri yazı, kavram ve işaretleri isimlendirmeleri beklenir. Öğrencilere etkileşimli tahta veya basılı materyal üzerinden benzer yazı, işaret ve kavramları bulma, farklı olanı seçme gibi etkinlikler yaptırılabilir. Değerlendirmeler; bilgi kartları, giriş-çıkış kartları, öğrenme günlükleri, projeler anlam çözümleme tablosu, gözlem formu, kontrol listesi gibi araçlarla, öz ve akran değerlendirme formları, açık ve kapalı uçlu sorular ile yapılabilir.

DMUS.III.1.2

Öğrencilerden bildikleri makam isimleri ile ilgili soru sorulur. Alınan cevaplar doğrultusunda öğrencilere bileşik/mürekkep makamlardan “segâh, saba, hüzzam, ferahfeza, hüseyinîşiran, evîç, şevkefza” ile ilgili bilgiler verilir. Öğrencilerin bileşik makamları tanıması sağlanır. Bileşik makamlardan bir örneğin makam dizilerinin birleşimi üzerinde tartışılır.

Öğrencilerden verilen bir dizi yapısına göre makam ismini tahmin etmeleri istenebilir. Daha sonra öğrencilerden öğrenmiş oldukları 4'lü ve 5'li dizileri kullanarak mürekkep makam oluşturmaları istenebilir. Oluşturdukları örnekleri sınıf ortamında paylaşır ve tartışılır **(KB2.20, E3.3)**. Bu bilgiler doğrultusunda bu formların ölçütlerini/değişkenlerini belirlemeleri beklenir. Bu etkinlikler, öğrencilerin makamların nazari yapısını anlamalarını, bilgileri analiz etmelerini destekler. Öğrencilerden bu kavramları sözlü olarak ifade etmeleri istenir **(SDB2.1)**. Sınıfta makamların ayırt edici özelliklerini gösteren görsel/işitsel/dijital materyaller kullanılabilir. Bu materyaller yardımıyla karar sesi, değiştirici işaretler, güçlü ve yeden perdeleri verilerek ayırt ettirilir. Öğrencilerin daha sonra makamları güçlü ve karar seslerine göre tasnif etmeleri istenir. Ardından öğrencilerden bu kriterleri dikkate alarak makamları değiştirici işaretlerine göre isimlendirmeleri beklenir. Öğrencilere etkileşimli tahta veya basılı materyal üzerinden benzer kavramları bulma, farklı olanı seçme gibi etkinlikler yaptırılabilir. Değerlendirmeler; kavram haritası, kavram ağı, öğrenme günlükleri, gözlem formu, kontrol listesi, öz ve akran değerlendirme formları, açık ve kapalı uçlu sorular gibi araçlarla yapılabilir.

DMUS.III.1.3

Öğrencilerden Cinuçen Tanrıkörur hakkında bilgi toplayacağı güvenilirliği kanıtlanmış araçları belirlemeleri istenir **(OB2)**. Belirledikleri bu araçlarla Cinuçen Tanrıkörur hakkında bilgiler bulmaları beklenir **(D15.2)**. Öğrenciler, eriştikleri bilgileri sınıf ortamında arkadaşlarına sunum yaparak doğrular **(OB1)**. Bu aşamada öğrencilerin Cinuçen Tanrıkörur ile ilgili hazırladıkları sunumu okul web sitesinde paylaşmaları istenebilir ve akran öğretimi tekniği ile grup çalışması yaptırılabilir **(SDB2.1)**. Akıllı tahta, sınıf panosu veya kendi oluşturacakları sınıf arşivine bu bilgilerin öğrenciler tarafından kaydedilmesi istenir. Ölçme ve değerlendirme uygulamalarında kavram haritası, öz veya akran formları, doğru-yanlış, kısa cevaplı ve açık uçlu soru türlerinden oluşan çalışma yaprağı kullanılabilir.

DMUS. III.1.4

Derse girişte dinî musikinin farklı ülkelerde de olduğuna dair örnek bir sunum yapılabilir. Daha sonra dünyanın diğer ülkelerinde dinî musikide kullanılan farklı çalgıların neler olabileceği sorulur. Öğrencilerden bu çalgıların isimlerinin ne olduğu ve Türk musikisindeki aletlerin hangilerine benzediklerini söylemeleri beklenir.

Öğrencilere çeşitli araç gereç ve dijital materyallerle erhu ve viyolonsel görselleri gösterilip bu çalgıların ses ve icra örnekleri dinletilir. Her iki çalgının özelliklerini gözlemlemeleri sağlanır.

Daha sonra öğrenciler, her iki çalgının benzer yönlerini belirlemek için gruplara ayrılır. Örneğin öğrencilerden icra sırasında yay kullanılması gibi benzerlikleri bulmaları sağlanır. Çeşitli sorular sorularak grup içi tartışma teşvik edilebilir.

Öğrenciler, önceki gözlemleri ve tartışmalarını kullanarak benzerlikleri yazılı hâle getirir. Her gruptan erhu ve viyolonsel'in benzer özelliklerini listelemek için bir "benzerlikler tablosu" hazırlamaları istenir. Hazırlanan listeler, sınıf içinde paylaşılır ve her grup diğerlerinin bulduğu benzerlikleri gözden geçirir.

Öğrenciler, kendi gözlemleri doğrultusunda her iki çalgının ses, yapı ve çalınış özelliklerini içeren benzerlikleri yazılı olarak not eder.

Öğrenciler, gözlem ve araştırmalarla iki çalgının yapı ve ses bakımından farklılıklarını keşfeder.

Öğrencilere erhu ve viyolonselin yapım aşamasındaki fotoğrafları veya modelleri gösterilebilir. Öğrenciler; her çalgının boyutları, malzeme yapıları ve şekilleri üzerine gözlemler yapar **(KB2.16)**.

İnternet veya kütüphane kaynaklarından faydalanarak her iki çalgının tarihsel gelişimi, yapım süreci ve teknik özellikleri hakkında araştırmalar yapar. Her grup, öğrendikleri farklılıkları belirler ve sınıf içinde tartışarak bu farklılıkları not alır. Öğrenciler, farklılıkları yazılı olarak listeler ve her iki çalgı arasındaki ayrımları netleştirir. Daha önce keşfettikleri farklılıkları yazılı hâle getirir ve "farklılıklar tablosu" oluşturur **(SBAB11.2)**. Hazırlanan listeler sınıfla paylaşılır ve her grup diğerlerinin bulduğu farklılıkları gözden geçirir. Öğrenciler, her iki çalgının yapısal ve icra özelliklerindeki farklılıkları kendi kelimeleriyle ifade eder **(KB2.14)**.

Öğrenciler, gözlem ve inceleme yoluyla her iki çalgının yapısal özelliklerini detaylı şekilde kavrar.

Öğrenciler, öğretmen rehberliğinde erhu ve viyolonselin fiziksel özelliklerini (ahşap, bambu gibi malzeme kullanımı) inceleyerek çalgıların yapısını gözlemler. Çalgıların yapısal özellikleriyle ilgili daha fazla bilgi edinmek için video kaynakları veya makalelerden faydalanılabilir. Öğrenciler, her çalgının ses çıkışında kullanılan malzemelerin nasıl farklılıklar ortaya çıkardığını tartışarak yapısal özelliklerinin müzik üzerindeki etkilerini keşfeder. Değerlendirme öğrenme günlükleri, giriş-çıkış kartları, kavram haritası, dereceli puanlama anahartları, öz veya akran formları, açık ve kapalı uçlu sorular ile yapılabilir.

DMUS.III.1.5

Dijital materyaller kullanılarak düyek ve müsemmen usulünde eserler dinletir. Ardından tahaya düyek ve müsemmen usulünün darplarını yazılır. Öğrencilerden usulleri darplara uygun olarak vurmaları istenir. Alınan cevaplar doğrultusunda sınıfla birlikte doğru vuruşlar uygulanır. Düyek ve müsemmen usulleri ile ilgili sesli/görüntülü örnekler dinletilir/izletilir. Bu usulün sağ ve sol el darpları (vuruşları) hareketler belirlenir. Sağ ve sol el darplarının öğretilmesinin ardından darplar uygulamalı olarak gösterilir. Öğrencilerden verilen dinî musiki eseri eşliğinde düyek ve müsemmen usullerini bireysel ve grup olarak doğru bir şekilde sergilemeleri istenir **(SDB2.2, E3.7)**. Grup olarak seslendirmelerde öğrencilerin dayanışma içinde olmaları sağlanır. Değerlendirmeler; gözlem formu, kontrol listesi gibi araçlarla, açık ve kapalı uçlu sorular ile yapılabilir.

DMUS.III.1.6

Segâh makamından bir eser dinletilerek derse giriş yapılır. Dinletilen eser üzerinden segâh makamının hangi duyguları hissettirdiği öğrencilere sorulur ifade etmesi beklenir. Alınan cevaplarla hem öğrencinin hazırbulunuşluğu ölçülür hem de konuya giriş için zemin oluşturulur. Bundan sonra segâh makamının hissettirdiği duygular ile ilgili bilgi verilerek konuya giriş yapılır. Ardından dijital ve basılı materyaller yardımıyla segâh makamının dizisi, durağı, güçlüsü gibi özellikleri hakkında bilgi verilir. Bu kavramlar bir eser ile nota üzerinde gösterilir. Daha sonra öğrencilere segâh makamında eser/eserler verilerek müziksel bileşenler ayırt ettirilir. Sınıf içerisinde verilen örnekler üzerinden makamın müziksel bileşenlerini açıklamaları istenir. Segâh makamının anlaşılıp hissettirilmesi için ilahi, ezan, kamet, kaside vb. femimuhsinden örneklerle dinletilebilir. Öğrencilerden eserleri bireysel ve grup olarak doğru şekilde söylemeleri istenir (**SAB10**). Grup olarak seslendirmelerde öğrencilerin dayanışma içinde olmaları sağlanır. Ardından seyir kavramı hatırlatılır ve segâh makamında kısa bir seyir örneği sergilenir. Öğrencilerden de segâh makamında en az dört ölçüden oluşan bir seyir yazmaları istenir (**E3.3, D7.2**). Öğrenciler, yazdıkları seyirleri seslendirir. Sınıfta değerlendirme yapılarak en çok beğenilen seyir, sınıftaki öğrencilere tekrar ettirilir. Öğrencilerin performans görevi için Segâh makamının karakteristik özelliklerini açıklayan bir beste çalışması hazırlamaları beklenir. Bu besteye güfte yazılması da istenebilir. Beste kaydında makamın seyri, dizisi, duygusal etkisi ve örnek eserleri hakkında bilgi verilir. Segâh makamının özelliklerini taşıyan kısa bir beste yaparak bu çalışmaya ses kaydı şeklinde ekleyebilir. Beste metni notaya alınabilir ya da öğrencinin seslendirmesi ile sunulabilir.

Bu görev; anlatımın akıcılığı, bilgi doğruluğu, beste çalışmasında makamın özelliklerini kullanma, yaratıcılık ve teknik yeterlilik kriterlerine göre öz değerlendirme formu ve dereceli puanlama anahtarı kullanılarak puanlanır. Değerlendirmeler projeler, öğrenme günlükleri, giriş-çıkış kartları, kavram haritası, gözlem formu, kontrol listesi, açık ve kapalı uçlu sorular gibi araçlarla yapılabilir.

FARKLILAŞTIRMA**Zenginleştirme**

Seslendirme veya çalgı icra etme yeteneği olan öğrencilerden sınıfta performans sergilemeleri, uygulama ile ilgili öğrenme çıktıları doğrultusunda sesleri veya çalgıları ile bu performansa eşlik etmeleri istenebilir.

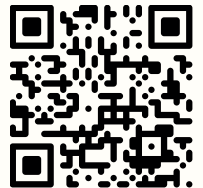
Destekleme

Öğrencilerin hazırbulunuşluk veya öğrenme yöntemleri dikkate alınarak kolay ve anlaşılır yazılı/görsel/işitsel materyaller kullanılabilir.

Öğrencilerin öğrenme süreçlerine katılımlarını artırmak için gerekli görsel-işitsel araç gereç hazırlanır ve ortam düzenlemesi yapılır. Öğrenciler seviyelerine uygun düzeyde seslendirilmiş segâh eserler, video, soru cevap etkinlikleri ile desteklenebilir. Öğrencilerin düyek, müsemmen usulü darplarının-vuruşlarının yaptırılması ayrıca daha fazla rehberlik ve destek sunulmasıyla öğrenme süreçleri desteklenir.

**ÖĞRETMEN
YANSITMALARI**

Programa yönelik görüş ve önerileriniz için karekodu akıllı cihazınıza okutunuz.

2. ÜNİTE: TARİHTEN TINIYA

Ünitede; dinî musikinin psikolojik ve sosyolojik işlevlerinin tartışılabilmesi, Sadettin Kaynak hakkında bilgi toplanabilmesi, farklı kültürlerle ait piyano ve sitar çalgılarının karşılaştırılabilmesi aksak usulüne uygun hareket edilebilmesi ve saba makamının dinlenebilmesi amaçlanmaktadır.

DERS SAATİ 20

ALAN BECERİLERİ SAB9. Müziksel Dinleme, SAB13. Müziksel Hareket

KAVRAMSAL BECERİLER KB2.6. Bilgi Toplama, KB2.7. Karşılaştırma, KB2.18. Tartışma

EĞİLİMLER E3.3. Yaratıcılık, E3.7. Sistematiçlik

PROGRAMLAR ARASI BİLEŞENLER

**Sosyal-Duygusal
Öğrenme Becerileri** SDB2.1. İletişim, SDB2.2. İş Birliği

Değerlerimiz D7. Estetik, D15. Sevgi

Okuryazarlık Becerileri OB1. Bilgi Okuryazarlığı, OB2. Dijital Okuryazarlık, OB7. Veri Okuryazarlığı

**DİSİPLİNLER ARASI
İLİŞKİLER** Matematik, Müzik, Psikoloji, Sosyoloji

**BECERİLER ARASI
İLİŞKİLER** KB2.2. Gözlemleme, KB2.14. Yorumlama, KB2.16. Muhakeme (Akıl Yürütme), SBAB2.1. Meraka Dayalı Soru Sorma, SBAB11.1. Tablo, Grafik, Şekil ve/veya Diyagram Okuma ve Yorumlama, SAB10. Müziksel Söyleme

ÖĞRENME ÇIKTILARI VE SÜREÇ BİLEŞENLERİ

DMUS.III.2.1. Dinî musikinın psikolojik, kültürel ve toplumsal işlevlerini tartışabilme

- a) Dinî musikinın psikolojik, kültürel ve toplumsal işlevleri hakkında mantıksal temellendirme yapar.
- b) Dinî musikinın psikolojik, kültürel ve toplumsal işlevleri hakkında mantıksal çelişkileri ve/veya tutarsızlıkları tespit eder.
- c) Dinî musikinın psikolojik, kültürel ve toplumsal işlevlerini çürütür veya kabul eder.

DMUS.III.2.2. Türk din musikisine katkı sağlayan Sadettin Kaynak hakkında bilgi toplayabilme

- a) Türk din musikisine katkı sağlayan Sadettin Kaynak hakkında bilgi toplayacağı araçları belirler.
- b) Türk din musikisine katkı sağlayan Sadettin Kaynak hakkında bilgiler bulur.
- c) Türk din musikisine katkı sağlayan Sadettin Kaynak hakkında ulaştığı bilgileri doğrular.
- ç) Türk din musikisine katkı sağlayan Sadettin Kaynak hakkında ulaştığı bilgileri kaydeder.

DMUS.III.2.3. Farklı kültürlere ait piyano ve sitar çalgılarının karşılaştırabilme

- a) Farklı kültürlere ait piyano ve sitar çalgılarının özelliklerini belirler.
- b) Farklı kültürlere ait piyano ve sitar çalgılarının benzerliklerini listeler.
- c) Farklı kültürlere ait piyano ve sitar çalgılarının farklılıklarını listeler.

DMUS.III.2.4. Aksak usulüne uygun hareket edebilme

- a) Aksak usulüne uygun hareketler belirler.
- b) Aksak usulüne uygun hareketler sergiler.

DMUS.III.2.5. Saba makamını dinleyebilme

- a) Saba makamının müzikal bileşenlerini tanıır.
- b) Saba makamının müzikal bileşenlerini ayırt eder.
- c) Saba makamının müzikal bileşenlerini açıklar.

İÇERİK ÇERÇEVESİ

Dinî Musikinın Psikolojik ve Sosyolojik Etkileri

Musikişinaslar: Sadettin Kaynak

Çalgılar: Piyano-Sitar

Usuller: Aksak Usulü

Makamlar: Saba Makamı

Anahtar Kavramlar

aksak, piyano, saba, Sadettin Kaynak, sitar

ÖĞRENME KANITLARI (Ölçme ve Değerlendirme)

Ünitedeki öğrenme çıktıları; gözlem formu, kontrol listesi, öz ve akran değerlendirme formu, bilgi kartları, giriş-çıkış kartları, öğrenme günlükleri, projeler, kavram ağı, kavram haritası, açık ve kapalı uçlu sorular, çalışma yaprağı, dereceli puanlama anahtarı, öz değerlendirme formu kullanılarak değerlendirilebilir.

Öğrencilerin öğrenme sürecine aktif katılımını sağlamak için kullanılan tartışma, grup çalışmaları, problem çözme, beyin fırtınası, gösteri, drama, 3-2-1 kartları, eğitsel oyunlar, müzik analizi gibi yöntemler sonrasında öğrenmelerini değerlendirmek üzere öğrenme günlükleri öz, akran ve grup değerlendirme formları, çalışma yaprakları, kavram haritaları gibi farklı değerlendirme teknikleri kullanılabilir.

Alana ilişkin soyut kavramların somutlaştırılması, öğrencilerin müzikal içerikleri daha iyi anlamalarını sağlamak adına kavram haritası, kavram ağı, anlam çözümleme tablosu, kavram karikatürleri gibi araçlardan yararlanılarak öğretmenlerin kavram yanılgıları ya da yanlış öğrenmeleri saptamaları, öğrencilerin verdikleri dönütlerle süreç değerlendirme yapmaları sağlanabilir.

Sınıf dışı öğrenme ortamları ile sunulan yeni öğrenme yaşantıları, öğrenme günlükleri, giriş-çıkış kartları, bilgi kartları gibi değerlendirme araçları yoluyla öğrencilerin edindikleri yaşantılara yönelik farkındalıklarını artırarak öğrenmelerini pekiştirmeleri sağlanabilir.

Performans Görevi: Sadettin Kaynak hakkında performans görevi verilebilir. Bu performans görevi; tahlilin yeterliliği, dil ve anlatım kurallarına uyma, raporlaştırma ölçütlerine göre öz değerlendirme formu ve dereceli puanlama anahtarı ile değerlendirilebilir.

Sonuç değerlendirmede bireysel ya da grup çalışmalarına dayalı performans görevleri kullanılabilir. Sonuç değerlendirilmediği gibi yazılı yoklamalar, projeler de kullanılabilir.

ÖĞRENME-ÖĞRETME YAŞANTILARI

Temel Kabuller

Öğrencilerin Türk musikisinin temel kavramları ve tarihsel süreci hakkında bilgi sahibi oldukları kabul edilmektedir.

Ön Değerlendirme Süreci

Öğrencilerin dinî musikinin tarihî gelişimi, genel makam ve usullerle ilgili hazırbulunuşluk düzeylerinin tespitinde hazırlık soruları, materyal ve çeşitlik etkinliklerden faydalanılır.

Öğrencilere, dinî musikinin psikolojik ve toplumsal etkileriyle ilgili önceki bilgi ve deneyimlerini ortaya çıkarmak amacıyla açık uçlu sorular içeren kısa bir ön düşünce formu uygulanabilir. Formda, öğrencilerin daha önce hangi müziklerin kendilerini duygusal olarak etkilediği, dinî müziğin insan davranışları üzerindeki etkisine dair düşünceleri ve dinî müziği diğer müzik türlerinden ayıran yönleri hakkında görüşleri alınabilir. Yanıtlar doğrultusunda sınıf içi kısa bir tartışma yapılır ve öğrencilerin konuya dair hazırbulunuşluk düzeyleri belirlenebilir. Sonuç değerlendirmede performans görevi kullanılabilir.

Köprü Kurma

Toplumsal ve kültürel birliktelik sunan düğün, nişan gibi merasimlerde müziğin birleştirici yönü üzerinden dinî musikinin sosyolojik etkisi ile bağ kurulabilir.

Öğrenme-Öğretme Uygulamaları

DMUS.III.2.1

Müziğin psikolojik etkisi ile ilgili bir örnek olay verilebilir. Ardından öğrencilere marş, ninni, türkü, sanat müziği ve popüler müzik türlerinden kısa örnekler dinletilebilir. Öğrencilere bu müzikleri dinlerken konuyla ilgili sorular sorulabilir. Alınan cevapların ardından öğrencilerin bu konu ile ilgili hazırlanmış makale, bildiri, belgesel gibi araçları belirlemeleri istenir. Dinî müziğin psikolojik etkileri hakkında bilimsel makale, bildiri veya belgesel gibi kaynaklar bulmaları için gruplar oluşturulur.

Sınıf iki gruba ayrılır ve her gruba aşağıdaki temalardan biri verilir:

Psikolojik Etkiler

Sosyolojik Etkiler

Gruplardan kendi temalarıyla ilgili kaynakları belirlemeleri ve bilgi toplamaları istenir. Öğrencilere kendi grubunun konusu ile ilgili anket çalışması yaptırılabilir (**KB2.2**). Her bir grup sırasıyla bulunduğu bilgileri sınıf ortamında sunup mantıksal olarak temellendirir. Diğer gruplar, sunumlar üzerine sorular sorar, yorum yapar ve fikirlerini ifade eder. Bu noktada 5N1K tekniği kullanılabilir (**SBAB2.1**).

Öğrenciler, dinî musikinin var ise psikolojik, toplumsal işlevleri hakkında mantıksal çelişkileri ve/veya tutarsızlıkları tespit eder. Bu süreçte verilen bilgilerin değerlendirmesi yapılır. Çeşitli sorularla öğrencilerin konu üzerinde düşünmeleri sağlanabilir. Alınan cevaplar doğrultusunda dinî musikinin bireysel ve toplumsal etkileri çürütülür veya kabul edilir.

Bu aşamada öğrencilerden konu ile ilgili slogan üretmeleri veya dijital/görsel materyaller kullanarak poster hazırlamaları istenebilir. Akıllı tahta, sınıf panosu veya kendi oluşturacakları sınıf arşivine bu bilgilerin öğrenciler tarafından kaydedilmesi istenir. Ölçme ve değerlendirme uygulamalarında giriş-çıkış kartları, öğrenme günlükleri, dereceli puanlama anahtarları, öz veya akran formları, doğru-yanlış, kısa cevaplı ve açık uçlu soru türlerinden oluşan çalışma yaprağı kullanılabilir.

DMUS.III.2.2

Öğrencilerden Sadettin Kaynak hakkında bilgi toplayacağı güvenilirliği kanıtlanmış araçları belirlemeleri istenir (**OB2**). Belirledikleri bu araçlarla Sadettin Kaynak hakkında bilgiler bulmaları beklenir (**D15. 2**). Öğrenciler, eriştikleri bilgileri sınıf ortamında arkadaşlarına sunum yaparak doğrular (**OB1**). Bu aşamada Sadettin Kaynak ile ilgili hazırlanan sunumun okul web sitesinde paylaşılması istenebilir ve akran öğretimi tekniği ile grup çalışması yaptırılabilir (**SDB2.1**). Akıllı tahta, sınıf panosu veya kendi oluşturacakları sınıf arşivine bu bilgilerin öğrenciler tarafından kaydedilmesi istenir. Öğrenciler, Sadettin Kaynak'ın dinî musikiye katkılarını içeren biyografik bir gazete sayfası tasarlar. Bu çalışmada bestecinin hayatı, eserleri ve musiki mirasına etkileri görsel ve metinsel öğelerle sunulmalıdır. Çalışmanın ikinci aşamasında öğrenciler, Sadettin Kaynak'a ait bir dinî eseri seçerek bu eseri seslendirme ya da bir enstrümanla icra etme çalışması gerçekleştirir. Eserin icrasında duygu aktarımına, estetik bütünlüğe ve teknik yeterliliğe dikkat edilir.

Performans görevi, bilgi doğruluğu, tasarım ve sunum becerisi, müzikal ifade gücü öz değerlendirme formu ve dereceli puanlama anahtarı kullanılarak değerlendirilir.

Ölçme ve değerlendirme uygulamalarında boşluk doldurma, öz veya akran formları, öğrenme günlükleri, kısa cevaplı ve açık uçlu soru türlerinden oluşan çalışma yaprağı kullanılabilir.

DMUS. III.2.3

Öğrencilere çeşitli araç gereç ve dijital materyallerle piyano ve sitar görselleri gösterilip ses ve icra örnekleri dinletilir. Her iki çalgının özelliklerini gözlemlemeleri sağlanır. Öğrenci bu aşamada piyano ve sitar çalgılarının özelliklerini belirler. Daha sonra öğrenciler, her iki çalgının benzer yönlerini belirlemek için gruplara ayrılır. Öğrencilerin beyin fırtınası, soru cevap tekniği vb. yöntemlerle çalgılar arasındaki benzerlikleri bulmaları sağlanır. Öğrenciler, önceki gözlemleri ve tartışmalarını kullanarak benzerlikleri yazılı hâle getirir. Her gruptan, piyano ve sitarın benzer özelliklerini listelemek için bir "benzerlikler tablosu" hazırlamaları istenir. Hazırlanan listeler, sınıf içinde paylaşılır ve her grup diğerlerinin bulduğu benzerlikleri gözden geçirilir **(SBAB11.1)**.

Öğrenciler, gözlem ve araştırmalarla iki çalgının yapı ve ses bakımından farklılıklarını keşfeder. Öğrencilere piyano ve sitarın yapım aşamasındaki fotoğrafları, videoları veya modelleri gösterilebilir. İnternet veya kütüphane kaynaklarından faydalanarak her iki çalgının tarihsel gelişimi, yapım süreci ve teknik özellikleri hakkında araştırmalar yapar **(OB7)**.

Öğrenciler; her çalgının boyutları, malzeme yapıları ve şekilleri üzerine gözlemler yapar. Her grup, farklılıkları belirler ve sınıf içinde tartışarak bu farklılıkları not alır. Öğrenciler, farklılıkları yazılı olarak listeler ve her iki çalgı arasındaki ayrımları netleştirir.

Keşfettikleri farklılıkları yazıya döker ve tablo hâlinde düzenlerler **(SBAB11.1)**. Hazırlanan listeler sınıfla paylaşılır ve her grup diğerlerinin bulduğu farklılıkları gözden geçirir.

Öğrenciler, her iki çalgının yapısal ve icra özelliklerindeki farklılıkları kendi kelimeleriyle ifade eder **(KB2.14)**. Öğrenciler, gözlem ve inceleme yoluyla buldukları çıkarımları tartışarak her iki çalgının yapısal özelliklerini detaylı şekilde kavrar **(KB2.16)**.

Öğrenciler, bu iki çalgının yapısal özelliklerinin müzik üzerindeki etkilerini keşfeder. Değerlendirme öz veya akran formları, kontrol listesi, projeler, giriş-çıkış kartları, açık ve kapalı uçlu sorular ile yapılabilir.

DMUS.III.2.4

Aksak kelimesinin anlamı ve günlük hayattaki kullanımı sorularak merak uyandırılır. Aksak kelimesinin genel anlamıyla bir durumun ya da hareketin düzenli ve düzgün olmaması, beklenenden farklı şekilde gerçekleşmesi anlamına geldiği ve belli bir yapısının olduğu ile derse giriş yapılır. Daha sonra aksak usulün müzikteki genel kullanımı ile ilgili bilgiler verilir. Bu usulün sağ ve sol el darpları (vuruşları) hareketler belirlenir. Sağ ve sol el darplarının öğretilmesinin ardından uygulamalı olarak darplar gösterilir. Öğrencilerden bir dinî musiki eseri eşliğinde aksak usulünü bireysel ve grup olarak doğru bir şekilde sergilemeleri istenir **(SDB2.2, E3.7)**. Grup olarak seslendirmelerde öğrencilerin dayanışma içinde olmaları sağlanır. Değerlendirmeler; kavram haritası, gözlem formu, kontrol listesi gibi araçlarla yapılabilir.

DMUS.III.2.5

Saba makamından bir eser dinletilerek derse giriş yapılır. Dinletilen eser üzerinden saba makamının hangi duyguları hissettirdiği öğrencilere sorulur. Öğrencilerin bu noktada duygu, düşünce ve izlenimlerini ifade etmeleri beklenir. Alınan cevaplarla hem öğrencinin hazırbulunuşluğu ölçülür hem de konuya giriş için zemin oluşturulur. Bundan sonra saba makamının hissettirdiği duygular ile ilgili bilgi verilerek konuya giriş yapılır. Daha sonra bileşik ve özel makamlar hakkında bilgiler verilerek öğrencinin hazırbulunuşluğu kontrol edilir. Ardından dijital ve basılı materyaller yardımıyla saba makamının dizisi, durağı, güçlüsü gibi özellikleri hakkında bilgi verilir. Öğrencilere saba makamında eser/eserler verilerek müziksel bileşenler ayırt ettirilir. Sınıf içerisinde verilen örnekler üzerinden makamın müziksel bileşenlerini açıklamaları istenir. Bu kavramlar bir eser ile nota üzerinde gösterilir. Saba makamının anlaşılıp hissettirilmesi için ilahi, ezan, kamet, kaside vb. femimuhsinden örneklerle dinletilebilir. Öğrencilerden eserleri bireysel ve grup olarak doğru şekilde söylemeleri istenir **(SAB10)**. Ardından seyir kavramı hatırlatılır ve saba makamında kısa bir seyir örneği sergilenir. Öğrencilerden de saba makamında en az dört ölçüden oluşan bir seyir yazmaları istenir **(E3.3, D7.2)**. Öğrenciler, yazdıkları seyirleri seslendirir. Sınıfta değerlendirme yapılarak en çok beğenilen seyir, sınıf tarafından tekrar ettirilir. Grup olarak seslendirmelerde öğrencilerin dayanışma içinde olmaları sağlanır. Değerlendirmeler; dereceli puanlama anahtarları, gözlem formu, kontrol listesi gibi araçlarla yapılabilir.

FARKLILAŞTIRMA**Zenginleştirme**

Seslendirme veya çalgı icra etme yeteneği olan öğrencilerden sınıfta performans sergilemeleri, uygulama ile ilgili öğrenme çıktıları doğrultusunda sesleri veya çalgıları ile bu performansa eşlik etmeleri istenebilir.

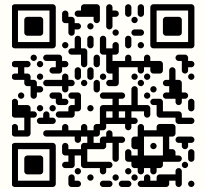
Destekleme

Öğrencilerin hazırbulunuşluk veya öğrenme yöntemleri dikkate alınarak kolay ve anlaşılır yazılı/görsel/işitsel materyaller kullanılabilir.

Öğrencilerin öğrenme süreçlerine katılımlarını artırmak için gerekli görsel-işitsel araç gereç hazırlanır ve ortam düzenlemesi yapılır. Öğrenciler seviyelerine uygun düzeyde seslendirilmiş saba eserler, video, soru cevap etkinlikleri ile desteklenebilir. Öğrencilerin gruplar hâlinde çalışmaya yönlendirilmesi ve aksak usulü darplarının-vuruşlarının yaptırılması ayrıca daha fazla rehberlik ve destek sunulmasıyla öğrenme süreçleri desteklenir.

**ÖĞRETMEN
YANSITMALARI**

Programa yönelik görüş ve önerileriniz için karekodu akıllı cihazınıza okutunuz.

3. ÜNİTE: FORMDAN MÜSİKİYE

Ünitede; Türk din musikisinde kullanılan formların sınıflanabilmesi, Türk din musikisine katkıları olan toplulukların sentezlenebilmesi, Türk din musikisine katkıları olan önemli musikişinaslardan Hâce Muhammed Lutfi hakkında bilgi toplanabilmesi, Farklı kültürlere ait musiki çalgıların karşılaştırılabilmesi, Curcuna usulüne uygun hareket edilebilmesi ve Hüzzam makamın dinlenebilmesi amaçlanmaktadır.

DERS SAATİ 24

ALAN BECERİLERİ SAB9. Müziksel Dinleme, SAB13. Müziksel Hareket

KAVRAMSAL BECERİLER KB2.5. Sınıflandırma, KB2.6. Bilgi Toplama, KB2.7. Karşılaştırma , KB2.20. Sentezleme

EĞİLİMLER E3.3. Yaratıcılık,

PROGRAMLAR ARASI BİLEŞENLER

Sosyal-Duygusal Öğrenme Becerileri SDB2.1. İletişim, SDB2.2. İş Birliği

Değerlerimiz D7. Estetik, D14. Saygı, D15. Sevgi

Okuryazarlık Becerileri OB1. Bilgi Okuryazarlığı, OB2. Dijital Okuryazarlık, OB7. Veri Okuryazarlığı

DİSİPLİNLER ARASI İLİŞKİLER

Matematik, Müzik, Tarih, Türk dili ve edebiyatı

BECERİLER ARASI İLİŞKİLER

KB2.7. Karşılaştırma, KB2.14. Yorumlama, KB2.16. Muhakeme (Akıl Yürütme), SBAB5.3. Fikir Üretme, SBAB11.2. Tablo, Grafik, Şekil ve/veya Diyagram Okuma ve Yorumlama, SAB10. Müziksel Söyleme

ÖĞRENME ÇIKTILARI VE SÜREÇ BİLEŞENLERİ

DMUS.III.3.1. Türk din musikisinde kullanılan diğer formları sınıflandırabilme

- a) Türk din musikisinde kullanılan diğer formlara ilişkin değişkenleri/ölçütleri belirler.
- b) Türk din musikisinde kullanılan diğer formları ayırıştırır.
- c) Türk din musikisinde kullanılan diğer formları tasnif eder.
- ç) Türk din musikisinde kullanılan diğer formları etiketler.

DMUS. III.3.2. Türk din musikisine katkıları olan toplulukları sentezleyebilme

- a) Türk din musikisine katkı sağlayan toplulukları belirlemek
- b) Türk din musikisine katkı sağlayan topluluklar arasında ilişki kurmak
- c) İlişki kurduğu toplulukların bilgilerini birleştirerek özgün bir bütün oluşturmak

DMUS.III.3.3. Türk din musikisine katkı sağlayan Hâce Muhammed Lutfi hakkında bilgi toplayabilme

- a) Türk din musikisine katkı sağlayan Hâce Muhammed Lutfi hakkında bilgi toplayacağı araçları belirler.
- b) Türk din musikisine katkı sağlayan Hâce Muhammed Lutfi hakkında bilgiler bulur.
- c) Türk din musikisine katkı sağlayan Hâce Muhammed Lutfi hakkında ulaştığı bilgileri doğrular.
- ç) Türk din musikisine katkı sağlayan Hâce Muhammed Lutfi hakkında ulaştığı bilgileri kaydeder.

DMUS.III.3.4. Farklı kültürlere ait bansuri ve yan flüt çalgılarını karşılaştırabilme

- a) Farklı kültürlere ait bansuri ve yan flüt çalgılarının özelliklerini belirler.
- b) Farklı kültürlere ait bansuri ve yan flüt çalgılarının benzerliklerini listeler.
- c) Farklı kültürlere ait bansuri ve yan flüt çalgılarının farklılıklarını listeler.

DMUS. III.3.5. Curcuna usulüne uygun hareket edebilme

- a) Curcuna usulüne uygun hareketler belirler.
- b) Curcuna usulüne uygun hareketler sergiler.

DMUS. III.3.6. Hüzzam makamını dinleyebilme

- a) Hüzzam makamının müzikal bileşenlerini tanır.
- b) Hüzzam makamının müzikal bileşenlerini ayırt eder.
- c) Hüzzam makamının müzikal bileşenlerini açıklar.

İÇERİK ÇERÇEVESİ

Türk Din Musikisinde Kullanılan Formlar

Musikişinaslar: Hâce Muhammed Lutfi

Çalgılar: Bansuri ve Yan Flüt

Usuller: Curcuna Usulü

Makamlar: Hüzzam Makamı

Anahtar Kavramlar

bansuri, curcuna, Hâce Muhammed Lutfi, hüzzam, yan flüt

ÖĞRENME KANITLARI (Ölçme ve Değerlendirme)

Ünitedeki öğrenme çıktıları; gözlem formu, kontrol listesi, öz ve akran değerlendirme formu, bilgi kartları, giriş-çıkış kartları, öğrenme günlükleri, projeler, kavram ağı, kavram haritası, açık ve kapalı uçlu sorular, çalışma yaprağı, dereceli puanlama anahtarı, öz değerlendirme formu kullanılarak değerlendirilebilir.

Öğrencilerin öğrenme sürecine aktif katılımını sağlamak için kullanılan tartışma, grup çalışmaları, problem çözme, beyin fırtınası, gösteri, drama, 3-2-1 kartları, eğitsel oyunlar, müzik analizi gibi yöntemler sonrasında öğrenmelerini değerlendirmek üzere öğrenme günlükleri öz, akran ve grup değerlendirme formları, çalışma yaprakları, kavram haritaları gibi farklı değerlendirme teknikleri kullanılabilir.

Alana ilişkin soyut kavramların somutlaştırılması, öğrencilerin müzikal içerikleri daha iyi anlamalarını sağlamak adına kavram haritası, kavram ağı, anlam çözümleme tablosu, kavram karikatürleri gibi araçlardan yararlanılarak öğretmenlerin kavram yanılgıları ya da yanlış öğrenmeleri saptamaları, öğrencilerin verdikleri dönütlerle süreç değerlendirme yapmaları sağlanabilir.

Sınıf dışı öğrenme ortamları ile sunulan yeni öğrenme yaşantıları, öğrenme günlükleri, giriş-çıkış kartları, bilgi kartları gibi değerlendirme araçları yoluyla öğrencilerin edindikleri yaşantılara yönelik farkındalıklarını artırarak öğrenmelerini pekiştirmeleri sağlanabilir.

Performans Görevi: Hâce Muhammed Lutfi hakkında performans görevi verilebilir. Bu performans görevi; tahlilin yeterliliği, dil ve anlatım kurallarına uyma, raporlaştırma ölçütlerine göre öz değerlendirme formu ve dereceli puanlama anahtarı ile değerlendirilebilir.

Sonuç değerlendirmede bireysel ya da grup çalışmalarına dayalı performans görevleri kullanılabilir. Sonuç değerlendirme formu yazılı yoklamalar, projeler de kullanılabilir.

ÖĞRENME-ÖĞRETME YAŞANTILARI

Temel Kabuller

Öğrencilerin Türk musiki formları hakkında bilgi sahibi oldukları kabul edilmektedir.

Ön Değerlendirme Süreci

Öğrencilerin dinî musiki içerisinde yer alan günlük hayatta kullanılan formlar, genel makam ve usullerle ilgili hazırbulunuşluk düzeylerinin tespitinde hazırlık soruları, materyal ve çeşitli etkinliklerden faydalanılır.

Öğrencilerin dinî musiki içerisinde günlük hayatta karşılaştıkları formlar ile genel makam ve usullere ilişkin hazırbulunuşluk düzeylerini belirlemek amacıyla, dersin başında soru-cevap, beyin fırtınası ve örnek dinleti incelemesi gibi yöntem ve teknikler kullanılabilir. Öğrencilerden duydukları ilahi, kaside veya ezgileri tanımları, makam ve usulle ilişkilendirmeleri beklenebilir. Uygulama sürecinde eşleştirme kartları, kavram haritaları ve kısa dinleme analizleri ile ön bilgiler yapılandırılabilir.

Köprü Kurma

Bireysel ve grupla yapılan spor dalları ile dinî musiki alanında yer alan bireysel ve grupla icra edilen formlar arasındaki benzerlik açısından köprü kurulabilir.

Öğrenme-Öğretme Uygulamaları

DMUS.III.3.1

Soru cevap tekniği ile öğrencilere Türk din musikisinden bildikleri/kullandıkları form isimleri sorularak merak uyandırılır. Öğrencilere naat, temcid, mevlid, Mevlevi ayini, şuşul, tevşih, kaside, aylar ve günler ile ilgili bilgiler verilir ve formların örnekleri dinletilir. Dinî musikide kullanılan bu formların özelliklerini belirlemeleri beklenir. Ardından öğrencilerin bu formların farklılıklarını bulmaları için sorular sorulur. Öğrencilerden bu kavramların farklılıklarını sözlü olarak ifade etmeleri istenir (**SDB2.1**). Bu formları ayırtmalarını beklenir. Sınıfta formların ayırt edici özelliklerini gösteren görsel/işitsel/dijital materyaller kullanılabilir.

Öğrencilere tasnif yapmaları için bir tablo verilebilir. Verilen materyaller yardımıyla öğrencilerin formları tasnif etmeleri istenir. Ardından öğrencilerden kullanım alanlarını ve özelliklerini dik-kate alarak formları isimlendirmeleri beklenir. Öğrencilere etkileşimli tahta veya basılı materyal üzerinden benzer kavramları bulma, farklı olanı seçme gibi etkinlikler yaptırılabilir. Değerlendirmeler; öz, akran ve grup değerlendirme formu, kavram haritası, gözlem formu, kontrol listesi gibi araçlarla yapılabilir.

DMUS. III.3.2

İslam dinindeki yorumlarda (Mevlevilik, Kadirilik, Bektaşilik vb.) ilahi, sema, semah veya zikir vb. türlerinden kısa kesitler dinletilir. Daha sonra öğrencilere bu eserlerin hissettirdikleri ile ilgili sorular yöneltilir. Bu eserlerin hangi topluluklara ait olabileceği ve müzikal yapılarındaki farklılıklar hakkında fikir yürütmeleri istenir **(SBAB5.3)**. Öğrencilerden kendi aralarında gruplar oluşturmaları istenir. Gruplardan her birinin Türk din musikisine katkı sağlayan bir tasavvufi yorumu belirleyerek sunum yapmaları istenir. Öğrencilerden insanların farklı kültür ve inançlara sahip olabileceğini fark etmeleri beklenir **(D14.3)**. Eser ve çalgılarına yükledikleri anlamı ve bunların bireyler üzerindeki etkilerini ifade etmeleri beklenir. Öğrencilerden ellerindeki verilerle tasavvufi yorumların müzikal yönden ortak noktalarını ve farklılıklarını belirleyerek ilişki kurmaları istenir. Bu aşamada beyin fırtınası, tartışma vb. etkinlikler yaptırılabilir.

Bu tasavvufi yorumlardaki uygulama zenginliği ile alakalı sorular sorularak öğrencilerin özgün düşünmesi sağlanır. Daha sonra benzerlik ve farklılıklar tablosu oluşturularak bu bilgilerin yazılması sağlanır. Gruplardan, sentezlenen bilgileri birleştirerek ortak dinî musiki eseri oluşturmaları istenir **(E3.3, D7.2)**. Sentezleyerek oluşturdukları yeni eseri icra etmeleri beklenir. Değerlendirmeler; dereceli puanlama anahtarları, öğrenme günlükleri, gözlem formu, kontrol listesi, açık ve kapalı uçlu soruları gibi araçlarla yapılabilir.

DMUS.III.3.3

Öğrencilerden Hâce Muhammed Lutfi hakkında bilgi toplayacağı güvenilirliği kanıtlanmış genel ağ, kitap vb. araçları belirlemeleri istenir **(OB2)**. Belirledikleri bu araçlarla Hâce Muhammed Lutfi hakkında bilgiler bulmaları beklenir **(D15.2)**. Öğrenciler, eriştikleri bilgileri sınıf ortamında arkadaşlarına sunum yaparak doğrular **(OB1)**. Öğrencilerin hazırlamış oldukları sunumu dijital ortama aktararak okul web sitesinde paylaşmaları istenebilir ve bu aşamada öğrencilere akran öğretimi tekniği ile grup çalışması yaptırılabilir **(SDB2.1)**. Akıllı tahta, sınıf panosu veya kendi oluşturacakları sınıf arşivine bu bilgilerin öğrenciler tarafından kaydedilmesi istenir. Öğrencilerin performans görevi için Hâce Muhammed Lutfî'nin hayatı, tasavvufî görüşü ve şiirlerinden yola çıkarak onun dünyasını yansıtan kısa bir mektup ya da metin yazmaları beklenir. Bu metin, öğrenci tarafından seslendirme ya da kısa bir video ile sunulabilir.

Öğrenciler Hâce Muhammed Lutfî'ye ait bir ilahiyi seçip seslendirerek ya da enstrümanla icra ederek onun tasavvufî dünyasını müzikal bir dil aracılığıyla ifade etmeye çalışır.

Performans görevi, orijinallik, anlatım gücü, müzikal yeterlilik ve estetik etki ölçütleriyle; öz değerlendirme formu ve dereceli puanlama anahtarı ile değerlendirilir.

Ölçme ve değerlendirme uygulamalarında boşluk doldurma, öz veya akran formları, giriş-çıkış kartları, bilgi kartları kısa cevaplı ve açık uçlu soru türlerinden oluşan çalışma yaprağı kullanılabilir.

DMUS.III.3.4

Çeşitli araç gereç ve dijital materyallerle bansuri ve yan flüt görselleri gösterilip bu çalgılara ait ses ve icra örnekleri dinletilir. Öğrencilerin her iki çalgının özelliklerini gözlemlemeleri ve bu özellikleri belirlemeleri sağlanır. Daha sonra öğrenciler, her iki çalgının benzer yönlerini belirlemek için gruplara ayrılır. Öğrenciler, önceki gözlemleri ve tartışmalarını kullanarak benzerlikleri yazılı hâle getirir. Her gruptan, bansuri ve yan flütün benzer özelliklerini listelemek için bir “benzerlikler tablosu” hazırlamaları istenir. Hazırlanan listeler, sınıf içinde paylaşılır ve her grup diğerlerinin bulduğu benzerlikleri gözden geçirilir. Öğrenciler, kendi gözlemleri doğrultusunda, her iki çalgının ses, yapı ve çalınış özelliklerini içeren benzerlikleri yazılı olarak not edebilir.

Öğrenciler, gözlem ve araştırmalarla iki çalgının yapı ve ses bakımından farklılıklarını keşfeder. Öğrencilere bansuri ve yan flütün yapım aşamasındaki fotoğraflar, videolar veya modeller gösterilebilir. Öğrenciler; her çalgının boyutları, malzeme yapıları ve şekilleri üzerine gözlemler yapar. İnternet veya kütüphaneden faydalanarak her iki çalgının tarihsel gelişimi, yapım süreci ve teknik özellikleri hakkında araştırmalar yapar **(OB7)**.

Her grup, öğrendikleri farklılıkları belirler ve sınıf içinde tartışarak bu farklılıkları not alır. Farklılıkları yazılı olarak listeler ve her iki çalgı arasındaki ayrımları netleştirirler. Daha önce keşsettikleri farklılıkları yazılı veya görsel hâle getirirler **(SBAB11.2)**. Hazırlanan liste veya görseller sınıfla paylaşılır ve her grup diğerinin bulduğu farklılıkları gözden geçirir. Öğrenciler, her iki çalgının yapısal ve icra özelliklerindeki farklılıkları kendi kelimeleriyle ifade eder **(KB2.14)**. Öğrenciler, gözlem ve inceleme yoluyla her iki çalgının yapısal özelliklerini detaylı şekilde kavrar.

Öğrenciler, öğretmen rehberliğinde bansuri ve yan flütün fiziksel özelliklerini (ağaç, bambu gibi malzeme kullanımı) inceleyerek çalgıların yapısını gözlemler **(KB2.16.1)**. Öğrenciler, her çalgının yapısal özelliklerinin müzik üzerindeki etkilerini keşfeder. Değerlendirme dereceli puanlama anahtarları, kavram ağı, kontrol listesi, giriş-çıkış kartları, öz veya akran formları, açık ve kapalı uçlu sorular ile yapılabilir.

DMUS.III.3.5

Curcuna usulünün kelime anlamı ve geleneksel kullanımları hakkında bilgiler verilir. Her usulün kendine özgü darplarının olduğu söylenir. Musikide kullanılan usul kavramının ne olduğu hatırlatılır. Curcuna usulü ile ilgili sesli/görüntülü örnekler dinletilir/izletilir. Usulün yapısı, müziksel ifadeleri ve uygulama tekniği olan “sağ el güçlü sol el zayıf şeklinde vurulması” ile ilgili hareketler belirlenir. Bu usulün sağ ve sol el darpları (vuruşları) öğretilir. Sağ ve sol el darplarının öğretilmesinin ardından vuruşlar uygulamalı olarak gösterilir. Öğrencilerden bir dinî musiki eseri eşliğinde curcuna usulünü bireysel ve grup olarak doğru bir şekilde sergilemeleri istenir **(SDB2.1)**. Grup olarak seslendirmelerde öğrencilerin dayanışma içinde olmaları sağlanır. Değerlendirmeler; gözlem formu, kontrol listesi, açık ve kapalı uçlu sorular gibi araçlarla yapılabilir.

DMUS.III.3.6

Öğrencilerden çeşitli duyguları ifade eden kısa makam örnekleri arasından hüzzam makamını bulmaları istenir. Öğrenciler arasında küçük gruplar oluşturularak onlara farklı makamlardan (örneğin hüseyinî, buselik, hicaz vb.) örnekler dinletilir ve gruplardan hüzzam makamının farklılığını bulmaları istenir **(KB2.7)**.

Ardından dijital ve basılı materyaller yardımıyla hüzzam makamının dizisi, durağı, güçlüsü gibi özellikleri hakkında bilgi verilir. Bu kavramlar bir eser ile nota üzerinde gösterilir. Daha sonra öğrencilere hüzzam makamında eser/eserler verilerek müziksel bileşenler ayırt ettirilir. Sınıf içerisinde verilen örnekler üzerinden makamın müziksel bileşenlerini açıklamaları istenir. Hüzzam makamının anlaşılıp hissettirilmesi için sevgi (D15.3) konusu ilgili ilahi ayrıca ezan, kamet, kaside vb. femimuhsinden örneklerle dinletilebilir. Öğrencilerden eserleri bireysel ve grup olarak doğru şekilde söylemeleri istenir (SDB2.2). Grup olarak seslendirmelerde öğrencilerin dayanışma içinde olmaları sağlanır (SAB10). Ardından seyir kavramı hatırlatılır ve hüzzam makamında kısa bir seyir örneği sergilenir. Öğrencilerden de hüzzam makamında en az dört ölçüden oluşan bir seyir yazmaları istenir (E3.3, D7.2). Öğrenciler, yazdıkları seyirleri seslendirir. Sınıfta oylama yapılarak en çok beğenilen seyir sınıf tarafından tekrar ettirilir. Değerlendirmeler; öğrenme günlükleri, giriş-çıkış kartları, dereceli puanlama anahtarları, gözlem formu, kontrol listesi, açık ve kapalı uçlu soru gibi araçlarla yapılabilir.

FARKLILAŞTIRMA

Zenginleştirme

Seslendirme veya çalgı icra etme yeteneği olan öğrencilerden sınıfta performans sergilemeleri, uygulama ile ilgili öğrenme çıktıları doğrultusunda sesleri veya çalgıları ile bu performansa eşlik etmeleri istenebilir.

Destekleme

Öğrencilerin hazırbulunuşluk veya öğrenme yöntemleri dikkate alınarak kolay ve anlaşılır yazılı/görsel/işitsel materyaller kullanılabilir.

Öğrencilerin öğrenme süreçlerine katılımlarını artırmak için gerekli görsel-işitsel araç gereç hazırlanır ve ortam düzenlemesi yapılır. Öğrenciler seviyelerine uygun düzeyde seslendirilmiş hüzzam eserler, video, soru cevap etkinlikleri ile desteklenebilir. Öğrencilerin gruplar hâlinde çalışmaya yönlendirilmesi ve curcuna usulü darplarının-vuruşlarının yaptırılması ayrıca daha fazla rehberlik ve destek sunulmasıyla öğrenme süreçleri desteklenir.

ÖĞRETMEN YANSITMALARI

Programa yönelik görüş ve önerileriniz için karekodu akıllı cihazınıza okutunuz.

